

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közül minden hirdelményt, egy negyed-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kértnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban (Uri-utca 450 sz. alatt, 156 emeletben), félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” czim alatt kértik beküldetni.

Tartalom.

Magyarország és Erdély. Kinevezések. Előléptetések. Halálozás. Szerény ohajtások a legközelebbi országgyűlést illetően. (IV. közl.) — Intézeti és társulati közlések: (Jótékonyk-ság a pesti kisdud-kórház iránt. — A homi hajózási biztosító révkomáromi társaság közgyűlése.) Megyei tudósítások: Veszprémből, Ungbórl, Győről. Előterjesztés, Torontál és Zólyom megye közgyűléséről. Czafolata a P. Hírlapban közölt barsi közgyűlésről tudósításnak. — Mi a baj Nagy-Kőrösön? de tán másutt is? hallgassuk meg egy öregnek is szavát? (Folytatás.) Hírlapi kalászkok. Nagybritánia (A parlamentet kir. biztosság nyitja meg; a trónbeszéd vázlatát). — Franciaország (Lamartine. Galád-ságok a civilisált Párisban). — Spanyolország (A „Patriota” hírlap nyilatkozata a francia trónbeszédéről). — Portugallia (A kormány vámfokozati javaslatát az angol kormány nehezen fogadja el). — Németalföld (A Belgiummal kötött szerződésről a kormány felvilágosítást ad.) — Orosz és Lengyelország. (Czári ukáz, az igazságszolgáltatás gyorsítását parancsoló.) Egyes közlések.

Tárca. Homoeopathia 's hippokratesi gyógytan; 's kihívás egy párviadalra az emberiség érdekében. H. közl. — Könyvismeret. Hivatalos és magánhirdetések.

Magyarország és Erdély.

Ö cs. apost. k. Főlsége, bezdédi és kis-bakai báró Bém er László dulaicai választott püspököt 's a fóm. hétszemélyes tábla közbiráját nagyváradi latin szertartású püspökké méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni. (Mag. tud.)

Ö cs. ap. kir. Flge Popovic István pakráci görög nem egy püspököt verselteti püspökké. Kragujevich István archimandritát 's Dalmatiában főhelytestet pedig pakráci püspökké méltóztatott kinevezni.

Ö cs. ap. kir. Flge Duschek Ignácot a zágrábi kerületben tartományi számfelveti biztost, a temesi kerületben tartományi biztost méltóztatott kinevezni.

Ö cs. ap. kir. Flge pallini Inkey Edmund fumei kormányzóki fogalmazó gyakornokot, ugyanazon kormányzóknál tisztb. fogalmazóvá méltóztatott kinevezni. (Mag. tud.)

Ö cs. ap. kir. Flge Somoskövy Antal Gömör- és Tornamegyei királyi ügyész, besztercei bánya-kamarai ügyészé méltóztatott kinevezni.

A bányászati mővelési állomás (Einfahrersstelle) Loidl Mihály bányász-gyakornok nyerte meg. (Mag. tud.)

Ann. m. kir. udv. kamarai bécsi kam. uradalomban legkegyelmesebben rendszeresített sztapári számtartó-egyttal kasznári állomásra Veindl Ferencz eddigi zombori kam. kasznárt; a sztapári ellenőrségre Buday Ferencz eddigi apatini igazgatósági irnokot, 's a szivasi kasznársági megüritelt helyre, Antal János ugyanott helyettes kasznárt; — végre a visszói első rendű erdési állomásra Preineszberger József körös-mezői másodrendű erdész; 's a térsői másodrendű erdési helyre Girsik János eddigi fizetéses erdészeti irnokot nevezte ki.

Gyászír Veszprémből. A kegyes iskolai rendben ismét egy érdemeles férfiú tört le a nevelésben fáradozó egyedek közül, n. Horváth Ignác, kormányonoki segéd, veszprémi szerzetesház 's tanodalmi igazgató, f. hó 2kán, munkás élte 63dik évében. — A gyászmenet díszítéséért a boldogultnak társai igen nagyreszben, közkedvességgel, páratlan nyajassággal, leereszkedő 's valódi érdemet mindenki ben méltányolt tek. Kocsis-Horváth Sámuel első alispán urnak nyilvános köszönettel tartoznak. — Béke a terhes pályán igazán buzgólkodott istenfélő és erényteljes férfiú porló hamvainak!

Pest, februar 15. 1843.

□ Szerény ohajtások a legközelebbi országgyűlést illetően.

IV.

Általmegyünk a részletekre. Minthogy II-dik cikkünkben nem volt czélunk a tárgyak sorozatára nézve véleményt mondani, hanem azokat csak egy tömegben említenk, itt sem fogunk rendet tartani; a mint kedvünk hozza magával, azt fogjuk a szerintünk legsürgeltesebbek közül tárgyalni, mifelett épen tolhoznnyulás előtt méltóztunk. És ez a jelen pillanatban „hazánk kereskedési politikája” volt.

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Homoeopathia 's hippokratesi gyógytan; 's kihívás egy párviadalra az emberiség érdekében.

(Folytatás.)

Engedelmet; gondolatim sora félbenszakadt. Valahányszor eszembe jut a homoeopathiai orvosságok electricitáshoz, sőt contagiumhoz — az életet effluviumához hasonlított hatása, — eleinte minden észszikra felzendül bennem, aztán bámulok — 's elveszett gondolatim fonala. — Igen. Contagium nagy szerepet játszik! — 's mivel contagiumot senem tapinthatni, senem láthatni, 's mégis hat — a decilliód részeknek is lehet hatniok; szerencse, hogy nem mondatik: kell hatniok. Uram, megbocsásanak, ha tévedek; annyi az ok, hogy az isten is megbocsátand — de én azt hiszem, ha tisztább természetani fogalmak léteznének, a népben, illy okoskodásra általános ész-undor ütne ki rajta. Hogy lehet a contagiumot, a mi valami élő — 's annak egyetlen egy saját hatását élettelen anyagok annyi meg annyiféle, ugynevezett gyógyszer — azaz élő emberi testnek rájuk történő visszahatásával összehasonlítani! nem uraim, nem áll itt még azon szép okoskodási mód sem, mi szerint ismeretlen ismeretlennel akarunk magyarázni 's bizonyítani; minthogy a ragálnak benső lényét ugyan nem, de természetiratát meglehetősen birjuk már; mi szerint az 1), hasonló az élő maghoz; mert mint ez magamagát reproducálja, 2) bizonyos idő mulva, ha magára hagyatják, elhal, hatást többé nem gyakorol; 3) genyben vagy gázkint (testnek kigőzölgésében) egyaránt mint

Nem mondunk egy szót sem, azon eikerülhetetlen szükségéről, melly azt kívánja, hogy az országgyűlés a kereskedési ügygel foglalkozzék. Hiszszük, hogy ez minden oldalról el van ismervé, és elevenen éreztetik. Előlegesen tehát a tárgyalás módja felett adhatná magát kérdés elő. E tekintetben alkalmat veszünk azon némelyek által táplált vélemény ellen nyilatkozni, melly a kereskedési tárgyat ismét országos küldöttséghez utasítandónak tartja. Ellene vagyunk pedig ezen gondolatnak több okoknál fogva. Mindekelőt, mit tesz az in praxi valamely tárgyat országos küldöttséghez utasítani? Nem annyit-é, hogy ezen tárgyan, két országgyűlés közötti időszakban, és így legalább három, de ha az országgyűlések folyamatajt hozzá számítjuk, talán 5—6 esztendeig semmi tetteges lépés nem történhetik? már kérdjük, czélirányos, és szükséges-e egy illyen tárgyat legalább 3, és valószínűleg 5—6 esztendőre elhalasztani? A hol codificatióról, hol több száz törvény-cikkely kidolgozásáról van szó, mint a büntető-törvénykönyvről, ott az országos küldöttségi eljárás természetes, és igazolható, de a kereskedési tárgyanál, mellynél csak egypár főelv meghatározása körül forog az egész, és ha ez el van döntve, a többi magából következik, országos küldöttségi eljárás szükségét, kivált miután már két küldöttségi munkálat fekszik előttünk, valóban nem tudjuk állatlatni, és nem foghatjuk meg, miért tegye egy küldöttség sokkal később azt, mit az országgyűlés sokkal előbb megtehet. Efelett nincs-e módjában az országgyűlésnek a szükséges adatokat a kormánytól megszerezni, ahöz értő szakférfiakat meghallgatni, a kormány által kiküldetni kérendő férfiakat érintkezni, és értekezni, egy szóval ugyanazon felvilágosításokat használhatni, mellyeket egy országos küldöttség használhatna? De van még ezen javallat ellen más észrevételünk is, mellyet a vélemények, és állapotaink általános állásából meritünk. Tömérdék az ország különböző szik-sége, és pénzbeli áldozatok elkerülhetetlenek. Ellenben a hajlam ezek hozására még csekély, sőt sikert igérőleg még kifejlődve sincs. Kérdjük, czélirányos-e illy helyzetben a legszorított szükség nélkül nevelni a költségeket, 's a keletkezhető józanabb hajlam valószínűségét kockáztatni? Mert ne mystical-juk magunkat, az országos küldöttségek nagy költségbe kerülnek, ezeket most a királyi kincstár előlegezi, de előbb utóbb mi fogjuk azokat megfizetni. És kérdjük, ha ezen eset előáll, pénztelenségünk mellett, nem fog-e eszelekvési képességünk egyéb teendő irányában tetteges csökkenteni? Távol vagyunk sértő szándéktól, és csak a dolgok természetéből folyó állapotokat fejezünk ki, ha állítjuk, hogy tanácskozó testületeknél rendszerint a dolgozó erők a tagok számával megfordított arányban állanak, és minél több a kinevezett tag, annál kevesebb a dolgo-

zó erő. Országos küldöttségeknél is csak néhány egyé- nen fordul meg végkép a munka — néhányon, kiben a tárgyhoz különös készütség, és hivatás találatik, mi másképp nem lehet, és természetes. De nem oda mutat-e ez, hogy azon országgyűlési szokásunkat, miszerint nagyszámú küldöttségeket szoktunk nevezni, meg kellene már változtatnunk, és életbe léptetnünk azon szabályt: „quod entia sine necessitate non sint multiplicanda?” Nem volna-e czélirányosabb, és gyorsabban czélhoz vezető mód, gondosan megválasztva, csak néhány tagot nevezni, és ezzel országgyűlés alatt dolgoztatni ki a szükségeseket? Kivált pedig a kereskedési tárgy, melly annyira sürgelős, nem kívánja-e meg az eddigi eljárás mód megváltoztatását?

Felebb bátrak valánk azt mondani, „hogy a kereskedési tárgyanál az egész csak néhány főelv meghatározása körül forog, és ha ez el van döntve, a többi magából következik.” Képzeliük, mennyire megütököztött némely olvasó, látván a könyelműséget, mellyel mi az illyen nagyfontosságú tárgyat felfogjuk. De ez koránsem így van. Igen nagyon érezzük, és méltányoljuk a tárgy nagyszerű jelentőségét, de azt csak néhány főelv eldöntésében sarkallani véljük. Azonban az ittott kifejtett véleményeket kell előbb futólag érintenünk, 's eredetükre visszamennünk, mielőtt elmondanók az iránt „vajjon mellyek hát ezen főelvek” igen csekély nézetünket.

Az 1841-dik év közepe táján jelent meg List Fridrik dr nevezetes munkája „Über das nationale System der politischen Oeconomie”. Ugyanezen hó végfelel kezdé életükben megújulni német hírlapokban azon ohajtás „bár az ausztriai birodalom is csatlakoznék már a német vámszövetséghez” mellyet sok német táplált már azelőtt is keblében, és a vámszövetségi ügy egyik igen tudós szószólója Nebenius*) már 1835ben kifejezett. Meglehet, hogy az 1841ki háborús kilátások, az érdekek egybeolvadását, és az egységi kapesok szilárdítását politikai tekintetből is ajánlották, és hogy ezen ohajtások elevebb megújulása innen származhatott. Azonban a vészjósló fellegek eloszlása után sem nemulának el a német hírlapi, és könyvirodalom e nembeli felszólalásai. A magyar időszakisajtó organumai közül mint egyebekben, úgy e tárgyan is, a Pesti Hírlap szerkesztője lépett ki legelől a térre, nemzetiség fentartási szempontokból kiválta csatlakozás ellen nyilatkozva, és szokás szerint, a kik őt oraculumnak tartják: „obstupere omnes, intenteque ora tenebant.” Megelőzte ezt, ha jól emlékezünk, Sopronymegye körlevele az országhoz, melly a csatlakozás mellett emelt szót. Később a többi magyar hírlapokban is vitatott ezen kérdés, úgy hogy jelenleg a több oldalról hozza-

*) Lásd: Über den deutschen Zollverein sein System, und seine Zukunft v. Dr. C. F. Nebenius, Karlsruhe 1835.

élő mutatkozik; p. o. ha himlőgeny vízzel sőt még tejjel is vegyítetik, hatányosságát mind inkább, 's hamar egészen elveszti; tüstint pedig ha egypár csepp alkohollal; a homoeopathiak pedig egy csepp gyógytincturát miriád alkohol cseppekkel vegyitnek; — 's e vegyítéskül egy csepp hesson aztán — mert hat a contagium! — a contagiumok a kigőzölgési folyadékban szinte az élet 's anyagok tulajdonságait 's törvényeit nyilvánítják; mert ha egy ideig holt a test, mellyé állhat akárki, himlőt nem kap tőle, vagy ha az élő himlőtől bizonyos távolságban bár meddig is tartózkodik, nem fog rajta a ragály. És még az élő ragálnál is áll a törvény: minél kisebb 's kevesb az anyag (geny vagy kigőzölgés) annál kisebb 's hamarabb szünik hatása. A pestis ragálya szinte hasonló bizonyit; mert hozzárágad főképp gyapjas anyaghoz, de bizonyos idő mulva elszéled, elhal. Valóban sajnos, ha mai nap illy dolgokat még fejtegetni szükség. — De térjünk csak vissza a renhez — a harmadik pontot (lásd az előbbi cikket a Világ 12d. sz. ban) éppen nem helyesíthetjük; mivel 1) tökéletes mysticismus a szereknem abszolút győgyerőt e vagy ama betegség vagy symptoma ellen tulajdonítani, vagy úgy tekinteni valamely anyag győgyerejét, mint ez anyagok benső állandó 's abszolút tulajdonságait, minők p. o. a cohesio, az electricitás, a contagium 's b. midőn kivétel nélkül azt tapasztaljuk, hogy azok hatása nem egyéb, mint az élő testnek rájuk történő viszhata: 's hogy ez 's ennek symptomái minden egyes szernél számtalanig különbözők lehetnek, a bevett szer különböző mennyiségéhez képest; p. o. opium közepeszerű adagban vigszágot, nagyban tompaszágot okoz; a rhabarbara nagy adagban

egyikben hányást, másikban hasmenést, kisebb adagban el-lenkezt, azaz zártszékét, még kisebbben semmi érezhető nem okoz; és még amazok is távolról sem állandó jelene-tek különböző egészséges egyedeknél: — 5 grán jód, vagy 1 gr. arsenicum egyszerre bizonyos mennyiségű vízben bevéve többnyire szörnyű gyomorgöresöket gerjesztenek; 1 gr. jód, 's 1/2 gr. arsenicum ellenben egészségesben többnyire az étvágyat szokják előmozdítani; 's már most kérдем az egész értelmes világot, van-e eléggé finom raisonnement, melly (csak például mondva) g o n d o l h a t ó v á teheti, hogy aztán a trilliód gránok e szerekből azon irányban hatnak, mint épen ama nagy dosisok? — és így kérдем: a decilliód grán aztán mellyik hatásmódnak felel meg. — a nagy, a középső vagy csekély dosisok-éának? És 2) uraim, mi az a decilliód grán? vagy mi p. o. az arnica tincturának annyid dilutiójából egy csepp? Ha azt felelném, hogy az annyi, mintha egy arnica-cseppet Madagascárnál az oceaiba vetnék, 's aztán a fergeteg-verte tengerből vett egy csepp barátom aggyuladását a karaibok partján meggyógyítaná — azt hinnék, hogy enyelgek; pedig méltóztassanak egy chemicust vagy mathematicust megkérdezni; ez azt fogja bizonyítani: hogy egy homoeopathicus csepp tartalma a közönséges tinctura cseppjéhez olly viszonyban áll, mint circiter egy csepp a világ minden tengeréhez, ha a nap, hold és csillagok egész fölületei is tengerek volnának. A homoeopathicus cseppek így készíttetnek. Egy csepp tinctura vegyítetik 100 csepp vízzel, ebből egy csepp ismét 100 csepp alkohollal (2dik dilutio = 1/10000 csep); ebből ismét egy csep 100 cs. alcoh. (3dik

rién előadni, mely — közbevetőleg mondván, új bizonyítványul szolgál, mikép a kisdéd-kórház iránti méltánylás és részvét napról napra terjedez; és mikép ajótémények az egyházi rend kebeléből mindig sürűbben és nagyobb mértékben háromlanak reá. — Pesten febr. 12-én 1843. Havas József, vál. elnök.

Komárom, februar 8. 1843. A honi hajózást biztosító komáromi társaság f. hó 7-dikei közgyűlését, igazgató Szabó Lajos ur azon öröndetes nyilatkozatával kezdé meg, miszerint az egyesület hazánk több elsőfényű csillagát a részvényesek közé számítani szerencsés lön, 's olly állásra jutott, melyben a versenyt a többi hasonló társulattal kétségtelenül képes kiállani, 's valamint tavali februar Sdikkán tartott közgyűlésen, úgy most is egyetértésre 's karöltve együttmunkálásra kérte az egyesület tagjait; — ezt követé a most említett tavali közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása, vagyis hitelesítése; mi azonban megfontolási elvtől elnem térve, — minthogy az ezelőtt egy évvel törtétekre híven visszaemlékezni kissé bajos, némi módosítást aligha elnem törne; továbbá pedig a tanácskozás alá került tárgyak közül megemlítendő ezek: A társaság eddig volt 800 részvényei számát 1000ig bocsát-hatására megbízta olly kikötéssel, hogy egyedül az elkelt részvények 's járulatai szolgáljanak a társaság kármentesítési értékeül. — A gabonával terhelt hajók határozatlan summáig ezentúl biztosíthatók, a gubacs, dohány, repeze, kender és lennek pedig kétharmada 40,000 forintig fogadtatik el biztosíthatónak. — Miután az egyesület 34 év óta iparkodik a közügy 's a honi kereskedés elősegítésén 's ügynököket több állomáson szabadon tartott, nem kevéssé lön meglepetve pesti ügynökének azon levelével, melyben Pest városa által „Komorner Schiffahrts-Versicherungs Gesellschaft“ czimvel 1842. évre rólt 14 pgő fr. 's 12 kr. adó követeltetik az egyesülettől; nem azért lön pedig meglepetve, mintha korszerűnek nem tekintené, miszerint mindenki adózni tartozik, hanem, mert nem véli rendén lenni azt, hogy rá, nélküle a nemes város adót vehessen, mitől 33 évig nem adózott 's nem láthatja át, minő kulus szerint alapítá azt 14 fr. 12 kr. ban meg, holott több év óta Pesten egyetlenegy hajó sem biztosítottván, — mivel ez rendesen a rakodás helyén történik, — onnét semmi jövedelem be nem folyt. — Ugyanazért e terheltetés orvoslásaért a nmu Helyt. tanács alázatosan megkéretni határozatott. — A pénztári számadás szerint az 1842. évi összes jövedelem lön 26,386 fr. 21 kr. — A kiadás pedig következőleg találtott: Rendszerinti költségek fejében kiadott 5355 fr. 1/2 kr.; Falk Lajos urnak 35,000 frtjig biztosított hajója majus 9-kén Szentendrénél elsüllyedvén, a hajóban és gabonában esett kár 16,610 fr. 7 kr. összesen 21,965 fr. 8 1/2 kr., mely kiadások a jövedelemből levonatván maradt 4421 fr. 12 1/2 kr.; ezen summát a részvények számához képest elosztva esett egyre osztaléku 5 fr. 18 kr., melyet a jelenvolt tagok behagyatni kívánván az egész 4421 fr. 12 kr. a 60,000 frnyi tartaléktökhöz csatoltatni rendeltetett. — Végül igazgató, pénztárnok és titoknok urak szokásszerint hivatalukról leköszöntek, de szavazás utján előlegesen is nyilvánított közakarattal ismét megválasztattak; jelesül Szabó Lajos igazgató, Beöthy Gáspár pénztárnok és Molnár Lajos titoknokul.

Megyei gyűlési tudósítások.

Veszprémből: Megyénk f. hó 6-d. napján kezdé meg évnegyedes közgyűlését első alispán ur elnöklete alatt. Miután elnök ur röviden de lelkes szavakkal jelenté örömet, hogy a hon közboldogságát illető tárgyak fölötti tanácskozás olly nagy számmal gyűjtötte egybe a nemességet; jónak látta egyszersmind arra is emlékeztetni 's megkérni a KK. 's RRket, hogy a tárgyakhoz illő komolysággal szóljanak, 's türelemmel hallgassák ki egymást. Hihetőleg holmi pártérdeki vitályoktól tartott az elnök ur; mert hiszen — mellékesen legyen mondván — csakugyan volt is ám meglehetősen számmal nyers erő az adózás ellen föllálitva! — Azonban — dicsőségére legyen mondván ns Veszprém megyének — soha illedelmesebb, komolyabb, közakarattal összehangzóbb modort nem kívánhatni, mint jelen gyűlésünk első napján, 's jelesül az adózás és ősiség iránt mutatkozott. — Legelsőben is tolnai Festetics Antal es. k. kamrás ur, mint az országgyűlési utasításokkal foglalkozó választmány elnöke tevé jelentését: mennyre haladt t. i. rendelkezése körében a választmány. Ezután — mivel a köznemesség többnyire csak a gyűlés első napját szokta kivárni — soron kívül hozott legelőször is szönyegre azon pont, melyben a választmány a házi adónak egy részbeni elviselésére a nemesi rendet is indítványozza köteleztetni; de mielőtt a véleményadást felolvasatott volna, két urodalmi tiszt 'sat. urak grófok nevében ellenmondtak a választmányi véleménynek; a mit közfelkiáltás követett, 's a nélkül hogy egy szó emelkedett volna az ügy mellett, végzéssé lön: „semmi szín alatt a nemesi rend adót el nem fogad.“ Más nap midőn a jegyzőkönyv felolvasatott, az említett uraknak grófra tett hivatkozásuk többektől megrovatott, mivel egy lát-szott, mintha a közgyűlés egy valakinek magános tekintélyére építé határozatát és nem saját önállásu hatóságára.

A második pont, mely soron kívül felvetett az előségről szólott, mely a választmány véleménye ellen elfogadtott K. I. K. ur értésére adván a köznemességnek: „mi nagy kincs fekszik gyakran a penészes levelekben, melyeknek ha mi nem is tán, de a később ivadék, onokák onokái közül támadhat valaki, ki azoknak hasznát tudandja venni. Ezen tárggyal összekapcsolattak a majoratusok, melyek elfogadtattak azon módosítással „hogy szükség esetben a jó lelkű hitelezők ezekhez is hozzá nyulhassanak 's exequálthassák.

Ezen pontok átmenvén e szerint a köztanácskozás téréen, a többi pont olvasására került a sor, melyek holmi kisebb nagyobb élénkségű vitákra adtak alkalmat. Illyen volt: 1) A „nemzeti színház“ jelen állapotjában sem az erkölcsösség, sem a nyelvművelés és nemzetiség előmozdítása tekintetében nemesek meg nem felelvén a a nagy áldozat után a nemzet várakozásának, de sőt minden annak legszentebb célzataival ellenkezőleg törtévéen, Z. ur indítványozá: minden ns megélt felszólítani az iránt, hogy követeik által lelkesen pártoltassák ezen nemzeti intézetet, 's oda igyekezzenek vinni a dolgot, mikép egy alkalmas helyen állíttassék fel új épület, mely mind építési csínosságára a nemzet méltóságának, mind benső szerkesztésére, 's a darabok válogatottságára vonatkozólag az erkölcsösség szent céljának megfelelően. Az indítvány egyetlenegy szót ellenében közakarattal és éljenzéssel elfogadtott. — 2) Illyen vitázás tárgya volt azon pont, mely a vallásos tárgyak elintézésének szorgalmazását foglalja magában. Z. ur indítványozá: hogy

a követek előlegesen is igyekezzenek, másokkal egyet-értve, a fejedelemnek megegyezését kieszközölni a vegyes házasságokra nézve abban, a mi már ugy is conclusumá vált az utolsó országgyűlésen; fájdalmit jelentvén Z. ur egyszersmind azou, hogy az országgyűlés egyszersmind félbeszakasztott, vagy bevégeztetett előbb, hogysen törvénybe ment volna e nagy érdekű tárgy, mellytől négy millió protestans honfíának lelki nyugalma függ! igen helyén lett volna itt megjegyezni: a) Nem tudják a katolikusok, miért szeretnek protestans honfí-társaink olly igen arra hivatkozni, hogy számuk ennyi 's ennyi millió? hisz mi katolikusok kötelességünknek ismerjük őket polgárilag elismerni, és irántok szeretettel viseltetni, habár csak ketten, hárman léteznének is az országban, miután vallásuknak a törvény szabad gyakorlást adott! de b) a születések 's halálozások rendes folyamát tekintetbe véve, igen méltán lehetett volna Z. urtól kérdezni: minő természet — vagy Isten csodája által szaporodhattak hat év alatt négy millióra a protestánsok, holott az 1836d. országgyűlés alkalmával csak három millióra (?) terjedt azok száma saját vallomásuk szerint? — Ugyan e pontra vonatkozólag S. ur indítványozá: hogy az 179 1/2 26. cz. 7. sban egy hozandó törvény által sanctio téessék a katolikusokra nézve is, ha ezek akár szóval, akár könyveikben gúnyokkal illetnék a protestansokat. S. ur annyira elkapaték maga buzgalma által, hogy a dolog majdmajd személyeskedésekre tört ki; emlité a szónok ur: tud bizonyosan katolikus papokat, kik templomokban, kápolnáknak a szószékről azt hirdetik, hogy katolikusoknak protestánsokkal még társalkodni is vétek! — Közbe szólt K. I. K. ur „hogy a katolikusoknak jelenleg sokkal több igazságosb panaszaiak volnának, S. ur válaszóla: hogy ő ezt jól tudja, de az ilyeneket nem is hagyja büntetés nélkül a protestans egyházi előljáróság, ha ki tudatnak. Erre felszólított S. J. ur, hogy S. ur vagy nevezze meg a főntebb érintett katolikus papokat, vagy annak helyén tegyen jelentést irántok. S. ur vonakodott, 's mentegeté magát, hogy ő sem vádlókép nem akar fellépni, sem azon egyházi egyéneket megnevezni. Végzés lön: „Noha Veszprém megyében a surlodás, türelmetlenség és szószékekeni piszkolódások esetei, példái nincsenek, mégis reciprocitás tekintetéből pártoltatik az indítvány, hogy ha illy esetek nálunk, vagy másutt előfordulnának a vétkes megbüntetésük. Z. ur indítványa is elfogadtott. S. ur indítványára vonatkozólag még azt kell megjegyezni: hogy vagy a ns megye határozata nem helyes — a mit nem lehet, nem szabad illyennek nem ismernem — vagy S. ur indítványa pusztá gyanítási vádon épült, mely vád ellen a ns megyének határozatában igen igen dicső ünnepélyes elégtételt tisztel 's hállával ismer meg a veszprém-egyház-megyei katolikus papság. — 3) A protestans vallásnak Horvát és Tótországban szabad gyakorolhatása, 's ott a protestánsok jóságbirhatási joguk került elő. A religio erőtetést nem szenvedhetvén, hozzá lehetett volna adni: „az erőtetésnek még a nyelv ügyében is kellemetlen eredményei lévén“ — kevés szóváltás után határozattá lön: hogy ha az említett országok követei e tárgyat indítványba nem hozandják (?) tegyék ezt Veszprém megye követei, de minden erőszakoltatás nélkül. — 4) Ns Veszprém megye már két országgyűlés alkalmával utasításul adván követeinek, hogy gr. Széchenyi Ist-

tom, hogy kell 's lehet erősen behatni — hatok: ugy másrészt büszke vagyok arra, hogy nemesek mondom, hanem bizonyítom, 's naponta többször bizonyíthatom: hogy némi ámbár erős és tumultuarius bajok orvosság nélkül legjobban orvosoltatnak. Ezt bizonyítom nagy gyakorlati körömben, 's azért állítom 's kívánom lelkemből, hogy a természet iméz ügyet — nimbus és mysticismustól elvégre már letisztítsuk! — Legközelebb egy kis vélemény-statistica és aztán a tényleges próba.

Könyvismertetés.

Nemzeti iparunk. Irta Erdélyi János. Bővítve és jegyzéssel kiegészítve kiadta Fényes Elek. Pesten, Heckenast Gusztáv sajtója. 1843. N. Sdrt. f. num. velinp. 424 l.

Mielőtt a munka tartalmáról elmondanám igénytelen nézetemet, a kiadó F. E. ur által írott előszó nyomán becses hagyományképen mutatott be azt az olvasó közönségnek, mint egy — már jobb életre átszenderült, munkás de szerény honfíának hazája iránti hű szeretettel tanúsító ereklét. O bár az ősvény, mellyet jelen munkájának csupán tárgymutatója által is eléggé kijeleltnek hiszek, elhagyottan ne maradna; bárcsak találkoznának honfiak, kik a nemzeti ünimeretret-jutásnak illenemű adatait fölkeresni, tanulságos elmélkedés utján alkalmazni 's így nemzeti kifejlődésünk leghathatósb tényezőit közfigyelem tárgyaivá tenni készek volnának.

Valamint egyes emberek egy nemzetek életében is a tendők megolly hosszú sorának is kétségtelenül ünimeret a kezdete, különösen az pedig ott, hol nemzetgazdasági rendszer forog kérdésben! Mink van; mink nincs, és mire van szükségünk? e három — de választhatlanul egygyé forrott kér-

dés megoldása teszi a haladás első pályaszakát, mellyet ha egyes — ember vagy nemzet, megjárni elmulaszt, bolyonghat szerteszét vagy keringhet ugyanazon körben bárméddig: czélt ugyan nem ér, 's utoljára, idő és erővesztés után is meg kell tennie a cél-közéltetés küszöbének átlépését. E küszöbön átvezérlés eszköze gyanánt tekintendő e munka, mellynek tartalmát nemzetgazdaságunk mibenlétének és akadályainak ismertetése, jölétünk akadályainak elhárítására vezetó módok kimutatása 's nemzeti iparunknak erkölcsi akadályainak egyszersmind azonban ezek megszüntetése segéd-eszközeinek elsorolása — teszi. E nagy fontosságú tárgyak már magokbanvéve is elég kezeséget nyújtanak a munka érdekessége 's hasznossága iránt; de azokhoz járul még (tekintetbe nem véve némelly kitérőengedéseket) a kidolgozás alapossága is, a nemzeti jölét szent eszméirányának minde-nült kitünő jelenségével, 's a tárgyavatottságnak 's adatgyűjtögetési fáradsatlanságnak azon kétségtelen bizonyítványai-val, mellyek mind a boldogult szerzőnek maradódd érdemét mind a kiadónak — némelly ujonan dolgozott ezikkei 's a kiadás körül tett fáradsalmi következtében — közös hálat biztosítanak. 'S valóban e munkának megjelenése alig lehetett volna bármikor is korszerűbb mint épen most, midőn kereskedés, műipar, gyárok 'stb. fölvirágzása körül honunkban nem csupán élénk eszmecsere támadt, hanem eszelekvőség szilárd elhatározottsága több kezdemény által is nyilvánult; minél fogva e becses munkát mindenkinek jó szándékkal figyelmebe ajánlom.

Hibajegyzék. Mult számú Tárcaánk-ban 10d. l. 1. szel. 15d. sorb. „ellenmüködésit“ h. olv. „életmüködésit“ 's a 91. lap. 1. szel. 8d. sorb. „változást“ h. olv. „váltólázt“

vannak sok és feltűnő érdemeinek országgyűlési megismertetését eszközöljék, ezt ez uttal is meghagyják követeiknek. Noha többen találkoztak most, mint más-kor, kik nem látták helyesnek, élönek apotheosist emelni, győzött mégis az ellenvélemény. Ezen határozat egy hasonló másik eszmét ébresztett föl a közönség között, t. i. hogy a fenséges nádornak is egy hála- és tiszteletoszlop emeltessék törvénykönyvünkben. Az indítvány közakarattal helyeseltetett. — 5.) A czéh-ügy, jelesen a mézárásoké, majdnem legtöbb időt elhuzott. Rendeltetett: hogy kinek a földesur engedelmét ad, mindenki vághasson és mérhessen lúst.

Ungböl. Ungvár februar 7én 1843. Mult hó 30ikán nyitá meg elnöklő alispánunk a választmányi munkálatok megbirálására kitűzött közgyűlést, mellyre megyénk nemesi is meghívtak; felszólítá elnök úr a nagyszámmal egybegyűlt RRket, hogy tanácskozás alatt a rendet tartsák meg, egymás szavaiba ne vágjanak 's a különböző véleményü szólókat béketűréssel hallgassák ki; ő valamint a többség kívánságát határozatúl híven kijelenteni megigéré, úgy nyilvánítá egyszersmind, hogy a kihágásokat a hely szentségének fentartása végett törvényszabta uton korlátoztatni kész leend. — Három egymás utáni napon tartott gyűlésünkben a szönyegre került tárgyaknak a választmányi vélemény, 's határozásainkból készített hiteles kivonatát ekép soroljuk elő: 1.) Az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó állandó választmány munkálkodása jegyzőkönyvét beadja. (A választmány jegyzőkönyvének 1ső és 2ik számai bevezetés gyanánt szolgálnak.) 2.) A 3ik pontra: 'az úrbéri telkeknek kényszerített megváltása iránt' a választmánynak azon véleménye, mi szerint az úrbéri törvények eddigi rendelkezését meghagyatni véli — helybenhagyott. 3.) A 4ik pontra: báró Mednyánszky Alajosnak a törvénykönyvben mint középponti könyvizsgáló bizottság elnökének nevezete iránt' a választmány azon észrevétele, hogy e tárgyban közgyűlésileg az ovás már megtörtént, helybenhagyott. 4.) Az 5ik és 6ik pontra: 'Pest vármegyének az 1840ik évi törvényzikk iránt tett észrevételeiről vitt jegyzőkönyvének foglalata — a mi nem a belső kormányozást illeti — a választmány által elfogadtatván: közgyűlésileg helybenhagyott. 5.) Ez alkalommal a választmányi jelentésen kívül szóba hozatván a zsidók állapota — a választandó országgyűlési követeknek utasításul adatni rendeltetett: hogy a zsidók emancipációját 's meghonosításukat eszközölven, addig is a minden alpnélküli türelemadófizetést, mig t. i. honosításuk törvény által kimondatnék, — megszüntetni igyekezzenek. 6.) A választmányi jegyzőkönyv 7ik száma alatt előfordult a szatmári ismertes 12 pont. Az 1ső pont alatt az 'ösiség' kérdése tárgyaltatván; a választmány azon véleménye, mi szerint az ösiségnek épséghagyása mellett az 1ső rész 52ik címének az örök vallások (mellyek ezenül is csak a nemesek között történhetnek) szorosabb meghatározását javasolja, helyben hagyott. Azonban a majoratus és senioratus, miről a választmány javaslatot nem adott — eltörlesztetni határozott. 7.) A 2dik pont alatt: 'a rendes telekkönyv behozatala, és hiteltár alapítása' tárgyaltatván: a választmánynak azon véleménye, hogy hypothecarius intézetek alapitassanak, helybenhagyott. 8.) A 3ik szatmári pontra, vagyis: 'az úrbéri telkek kényszerített megváltására' nézve — fentebb a 3ik szám alatt van megállapodás. — 9.) A 4ik pont alatt: 'a nememeseknek nemesi jöszágot birhatási képességekről (capacitas possessorii)' a választmány azon véleménye — hogy az incapacitas possessoriü tovább is fentartassék, azzal módosított: hogy a nememesek zálogos kötekeit, a nemesi jöszágotra nézve is 32 évre érvényesen köthessenek. 10.) A szatmári 5ik pont alatt 'a nememeseknek minden bár legfőbb hivatalokra leendő alkalmazásuk' tárgyaltatván: a választmánynak ebéli indítványt elfogadó javaslata úgy módosított: hogy a nemtelenek a megyei bírásokodásoktól ezenül is zártassanak ki. 11.) A 6ik pont alatt 'a nemesek által a házi pénztár költségeibe leendő részesülés iránt' a választmány az előleges költségeknek némely rovataiba — millyen a tiszték és szolgák fizetése — fele-részből hozzájárulást javasolván, — közgyűlésileg pedig semminemü terhek viselése el nem fogadtatott. 12.) A 7ik pont alatt 'az egyedáruság megszüntetése nézetébül, a czéheknek eltörlesztése indítványoztatván' a választmány csak némely szükségtelen czéhek eltörlesztését javasolván, közgyűlésileg pedig minden czéh eltörlesztése 's a helyhatóságok alá leendő rendeltetése határozott. 13.) A 8ik pont alatt 'a papi felesleg jöszágot elvétele, és népnevelésre leendő fordítása' tárgyaltatván: A választmány a népnevelés és iskolák felállítására a következő forrásokat rendeltetni véli: a) a fundus studiorum azon jövedelmeit, mellyek a na-

gyobb iskolák szükségétől fenmaradván, tökécsitetni szoktak; b) azon díjakat, miket a püspökök (titulo fortificationum et regulatorum Episcopatum) fizetni szoktak, mellyek ha elegendők nem lennének, c) a püspökök (kik közül némelyiknek a közjó iránti búzgósága teljes méltánvalással elismertetik) collationalis jöszágot jövedelmeiből (fundationalis jöszágot céljuktól el nem távolíthatván) kisedevő és népnevelő iskoláknak — mellyekben a gyermekek minden valláskülönbőség nélkül oktatást vegyenek — felállítására jövedelmeikhez aránylag törvény által kényszeritessenek. 14.) A 9ik pont alatt: a sajtószabadsággal ellenkező előző könyvizsgálati intézet megszüntetése kerülven szönyegre: E tárgyban a választmány az 1832ik évben az országos Rendek által felterjesztett alázatos felírásra adandó kegy. kir. választ sürgettetni javasolván, a küldöttség véleménye jóvá hagyott. 15.) A 10ik pont alatt: 'a sz. kir. városok törvényes szavazati jog-megadása, és bel szerkezetük' tárgyaltatván: A választmány a szavazati jog megadását azoknak bel szerkezetétől tétélezvén fel, olly törvényt javasol alkotatni: mi szerint minden polgárnak követválasztási 's a közdolgozókba befolyhatási joga megadásék; közgyűlésileg pedig elhatározott: hogy az országos rendszeres munkálatokból azon sectio, melly a sz. kir. városok sorsát tárgyalja, emeltessék ki, 's a sz. kir. városoknak a következő két feltétel alatt adassék meg országgyűlési szavazati joguk: a) hogy valamint a köz ügyek, úgy gazdasági igazgatásaik is csupán 's egyedül magyar nemzeti nyelven folytattassanak; b.) hogy a kamarától függésük megszüntetvén, a kir. helyt. tanács alá rendeltessenek. 16.) A 11ik pont alatt: 'a köz igazgatási ügyeknek a törvényes ügyektől elkülönözése, állandó törvényszékek, 's eskütszékek felállításá indítványoztatván: a választmány azon javaslata, hogy az e tárgyban országos rendszeres munkálat törvénybe hozassék, elfogadtatott. 17.) A 12ik pont alatt: 'az egész népek a köz ügyek elintézésébe leendő befolyása, 's e szerint a képviselői jog megadása' indítványoztatván; ez indítványt a választmány akkor, midőn még a népnevelésről van szó, 's midőn a földes uri és jobbagyi viszonyoknál fogva a nép a földes uraságtól függésben van, el nem fogadhatónak vélte. E vélemény jóvá hagyott. 18.) A választmányi jegyzőkönyv 8ik sz. 's 'az ausztriai és orosz udvarok közötti szerződés folytatában ohajtható lévén: hogy ő Felsege a Duna Balpartján létező tartományokat magáéva tevén, a fekete tengeri kihajózhatást is magáéva tenni kegyeskedjék.' Ezt a kölcsönös alkudozások és szerződések utján olly móddal javaslá a küldöttség, hogy ahoz, távol minden háborús gondolatól, a követek áldozattal is járuljanak. E véleménye a választmánynak jóvá hagyott. — 19.) A választottsági könyv 9ik száma alatt: 'a középponti müegyetem felállításá iránt.' — A választmány által ezen jegyzőkönyv 13ik pontja alatt az ország rendelkezése alá tartozó elősorolt források, ha ez intézvényre elegendők nem lennének, azon esetre az intézet alapítókéjéhez szabad ajánlás utján leendő hozzájárulás határozott. 20.) A 10ik pont alatt: Libai Ferencz által ezüst-sodronyból készített, 's dicső emlékü 1ső Ferencz királyunk képét ábrázoló műnek az ország részére leendő megszerzését; a választmány szabad ajánlás utján javasolván, közgyűlésileg aláírasi iv megnyitása határozott. 21.) A 11ik pont alatt: 'a loconci hely. vallást tartó iskolából bizonyos romai katolikus ifiúnak kitűltetés; a választmány mint sérelmet orvoslandónak vélte, 's a közgyűlés a véleményt helyben hagyta. 22.) A 12ik pont alatt: 'a Hajdu-kerület indítványára: az egyházi szertartásoknak magyar nyelven vitelök eszközölhetése nézetébül a szükséges egyházi könyveknek országos költségen leendő nyomtatásuk tárgyaltatván, a választmány azon véleménye, hogy ő cs. kir. ap. Felsege országgyűlésileg Pápa ő szentségével leendő egyezkedésre kéressék meg, jóvá hagyott. 23.) A 13ik pont alatt: a főispáni méltóságnak a püspöki méltóságoknál csak czimszerinti meghagyása' tárgyaltatván; a választmánynak ez indítványt elfogadó javaslata oda is kiterjesztetni határozott, hogy az örökös főispánok szüntessenek meg. 24.) A 14ik pont alatt: azon indítvány, hogy, az esztergomi érseknek kir. táblai bírákat nevezetési jogát magába foglaló törvény törültsék el; a választmány által elfogadtatván, oda is kiterjesztetett: hogy kir. táblabírákat, itélőmestereket, az országbírák és kir. személynök ne nevezhessenek; sőt hogy némely megyékben a fő ispánok által gyakorlott jegyzők kinevezhetése szüntessék meg. Melly javaslata a választmánynak általján elfogadtatott. 25.) A 15ik pont alatt: 'az országgyűlési naplóknak mind a két táblánál gyors írók általi vitel, 's országgyűlési költségen leendő megszerzése' tárgyaltatván; ez indítványt javalló véleménye a

választmánynak helyben hagyott. 26.) A 16ik pont alatt: Erdélynek Magyarországgal leendő öszvekapcsolatási javaslata a választmánynak oda is kiterjesztetett: hogy Dalmácia, mint a magyar koronai tartomány kapcsolassék vissza. 27.) A 17ik szám alatt: 'a katonai kihágásokat fékező törvényjavaslat; a választmány által elfogadtatván, helybenhagyott. 28.) A 18ik sz. alatt: 'Vas vmegye által közölt fenyítőház tervezete' valamint a választmány által, ugy közgyűlésileg is a fenyítő rendszer kidolgozásában munkálódó országos küldöttség jelentésétül függesztetett fel. 29.) A 19ik szám alatt: 'Bártfa városának a Hrabovszky Péter féle alapítványát kizikelyező kérelme' elfogadtatott. 30.) A 20ik szám alatt: 'a kisebb iskolákban a vesszőtetés és pálezzátás eltörlesztés iránt' megyei határozat lévén, utasításba fog adatni. 31.) A 21ik szám alatt: 'a papi dézma' eltörlesztése kerülven szönyegre; a választmány a papi dézmának országos küldöttség által, a papok kihallgatásával kárpótlás mellett örök megváltását javasolván, a javaslat helybenhagyott. 32.) A 22ik szám alatt: 'Több megye által a magányelőfogatok eltörlesztése' indítványoztatván. Ez indítvány létrehozását e vidéken nem alkalmazhatónak vélvén a küldöttség, a vélemény helybenhagyott. 33.) A 23ik szám alatt: 'a szomszéd tartományok között létező, a kereskedés virágzását gátló harminczadi sorompók eltörlesztése indítványoztatván: A választmány az e tárgyban lévő számos törvényt létre és foganatba hozatni javasolván, a javaslat elfogadtatott. 34.) A 24ik szám alatt: 'az utileveleknek magyar nyelven kiadásukat; a választmány nem pártolván, helyben hagyott. 35.) A 25ik szám alatt: 'a tanodákban a magyar nyelvnek általános behozatala iránt.' A választmány a már meglévő törvényjavaslatot törvénynyé emelni vélvén, véleménye helybenhagyott. 36.) A 26ik szám alatt: 'a falusi iskola mestereknek, a nemesség birtokához aránylag kivetendő fizetést rendelő határozatát Vas vármegyének', a választmány pártolhatónak nem vélvén, jóvá hagyott. 37.) A 27ik szám alatt: 'Vas vármegye sérelmét mi szerint a f.mgu. udv. cancellaria az új törvény értelmében eljáró osztóztató küldöttség itéletét megváltoztatta, a választmány pártolhatónak vélvén; helybenhagyott. 38.) A 28ik szám alatt: 'a Törökországban lakozó keresztényeknek ótalmát; a választmány eszközölhetők vélvén, jóvá hagyott. 39.) A 29ik szám alatt: 'Szabadka városa az országgyűlési szavazati-megadást pártolhatni kérvén, fentebb már tárgyaltatott. 40.) A 30ik szám alatt: 'a Borsiczky család tagjain bizonyos Chrenocz perben katonai hatalomkarral, és kir. biztos által véghez vitt foglalás iránti sérelme Nyitra vármegyének' a választmány a kitélt egy oldalunk találván, csak azon esetre véli pártolhatónak; ha az országgyűlési tárgyalatás alatt a kitétel valósulna, a választmányi vélemény jóvá hagyatván. 41.) A 31ik szám alatt: Bécsből Triestig vezetendő vaspályának pártolására Soprony vármegye felszólítása következtében' a választmány a megyei határozathoz képest a bécsfiumei és Pestről Debreczenen által Erdélyig vezetendő vaspályát pártolhatni javasolván; véleménye jóvá hagyott. 42.) A 32ik szám alatt: 'Fejér vmegye indítványára Pestről Debreczenen keresztül Erdélybe és Fiuméba a status költségén építendő vaspályát, úgy Szizsektől Károlyvárig csatornák és vasutak által a közlekedést könnyítő vállalatok pártolása — a nemzeti független Bank felállításá, 's különmemü pénzek átveretése' tárgyaltatván; az országon keresztül huzandó vaspályák iránt véleménye a választmánynak, ugy a vízi csatornák létesítésére alakuló társaság pártolása a fentebbi szám alatt kifejtetvén, azon vállalatok itt is határozat által pártolhatnak. 43.) A 33ik szám alatt: 'némely vármegyéknek a vegyes házasságokban irt felírásuk pártolás végett közöltvén; a választmánynak az e tárgyban keletkezett törvényjavaslata, törvénybe leendő igtatása iránti véleménye helybenhagyott. 74.) A 34ik szám alatt: 'nemes Bereg megyének a római szentegyházról függetlenségét' indítványozó levele, 's ennek folytában Fejér megyének a Bereg megyei indítvánnyal ellenkező szellemben közölt indítványa tárgyaltatás alá vétetvén; a választmánynak azon véleménye; mi szerint e tárgy nem az országgyűlési tanácskozás alá tartozandónak kijelentette, közgyűlésileg azzal módosított: hogy azon indítványnak az országgyűlésen leendő előfordult esetében a Fejér megyei indítványt pártolják. — A közbejött ünnepe miatt tanácskozásunk félben szakasztatván, februar 3. az évnegyedes közgyűlés jegyzőkönyve, 's az abban elrendelt felírások meghitelesítettek, 's az évnegyedes közgyűlés bérekesztésétől öszvegyűlt folyamodások 's jelentésekre tett határozások meghitelesítésére delutáni órák rendeltetvén, elnök alispánunk által, kevés számból álló közgyűlésünk eloszlott. — Megyénkben ha szá-

mát a
nunk
melly
tek m
szágy
közaso
melten
kilépt
válták
kép ta
lemes
mas s
15 mi
nélkül
igényt
ezen r
a köz
pontos

lem m
tározá
közö v
hogy
mit, c
lések
pal el
lán sz
szokot
tessék
ban k
közös
tessék
egy h
a tárgy
senek
adatik
tárgy
a köz
a köz
minde
's egy
nek,
Ezeki
gyűlés
bizony
előre
tán r
történ
tárgy
volt v
gát f
ság l
remél
arra
hoz,
kimut
nem
közö
holot
gyak
műve
Hihet
gokn
nésr
mány
ülés
dött
meg
hetés
hogy
nek,
elké
dítvá
kalm
mint
majd
egy
nak
vény
den
tároz
lás
mert
a sz
latsz
kat
vánh
azt s
zósé

mát a szavazóknak 's a szavazásban tartott rendet bírálunk kell, még ennél szebb gyűlésünk alig vala, 's némely elv különbségéből származott személyes helyezetek megtámadását kivéve, gyűlésünk kis nagytással országgyűlés képét tüntet fel előttünk; 's habár a vitakozások közben kifejtett oppositionalis kedélyek türelmetlensége itt ott mutatkozik is termünkben, ebből kiléptök után ezeket jobbadon barátságos társalgások válták fel. — Ez alkalommal meggyünkben szembenő-kép tapasztalható volt mindazáltal, hogy valamig a szellemes álladalom ígérete biztosítva nincs, régi álladalmas szabadságunk feltartása irányában a Pesti Hírlap 15 millió rémképe az ugynevezett nyers erő használatánál minden kül megyei szép szónoklatok dacára is, igénytelen maradt legyen. — Ohajtanók azonban, hogy ezen politicial vallás különbségéből származható vitályok a közös haza érdekében valahára, de mentül előbb központosítsanak!!! —

* Győről. (Közgyűlés vége.) Érdemesnek vélem még megemlíteni, mi a nyilvánosság érdekében határozatott. Ugyanis az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választmányra mindig történni utalások, a nélkül hogy a Rdk tudják, a választmány végzett-e már valamit, és mit? indítványoztatott, hogy a választmányi ülések nyilván tartassanak, a határnap mindig több napal előbb hirdettessék a kifüggesztetni szokott fekete táblán szintugy, mint a közgyűlési határnapokkal történni szokott; a felveendő tárgyaknak lajstroma előre elkészítettessék, és mindenkinek megtekinthetőségül a kancelláriában kitéttessék, hogy kiki tudhassa, miről leendő tanácskozás; a választmányi jegyzőkönyve szinte nyilván kitéttessék, és pedig a legközelebbi közgyűlés előtt legalább egy héttel korábban; minden közgyűlésnek első napján a tárgyak olly renddel, mint a választmány előtt, vétesenek tárgyalásba, és midőn a megye Rendének tudtúl adatik a közgyűlés határnapja, mindig hirdettessék ama tárgyak is, mellyek a választmány jegyzőkönyve szerint a közgyűlésben felveendők. A nyilvánosság tekintetéből a közgyűlési tárgyakat illetőleg indítványoztatott, hogy minden felsőbb parancsok, intézvények, megyék levelei, 's egyéb közérdeklő tárgyak a kancelláriában kitéttessenek, és a felveendő tárgyak sorozata is kifüggesztessék. Ezeknek védelmére okul használtattak: miután a közgyűlésben minden nemesnek joga van a dologhoz szólni; bizonyosan jobb, ha tudván a tárgyalandókat, azokról előre gondolkodik, és másokkal tanácskozik, mikép aztán remélhető, hogy a gyűlésben annyi szóváltás nem történik, mint most leginkább azért, mert gyakran a tárgy ismeretlen; és megtörtént, hogy néha óráig is volt vita valami egyszerű tárgyról, míg annak valóságát felfogni lehetett volna; ha tehát a kívánt nyilvánosság behozatik, a határozatoknak sebesebb keletkezését remélhetni. Az eddigi eljárási mód nem tartott elégnék arra, hogy mindenki joga szerint szólhasson a tárgyhöz, mert nem ismervén a dolgot, és tudatlanságát kimutatni, 's kérdéseivel az ügyek menetét akadályozni nem akarván, hallgatott inkább, mi a köz ügyek iránt közönyösségre, ez pedig maga elhanyagolására vezetett, holott a kívánt nyilvánosságnál remélhető, hogy a tárgyakbani lehetséges részvét által ösztön adatik maga kiművelésére, mi csak üdvös lehet, az egészet tekintve. Hihető, a nyilvánosság ösztönt adand a választmányi tagoknak, kik 16-an vannak, a szorgalmatosabb megjelenésre, mert elnöklő alispán, egyszersmind a választmány elnöke kétszer szabott határidőt a választmányi ülés tartására, e határidőt minden taghoz különösen küldött levél által tudatta is, mégis olly kevesen jelentek meg, hogy valamit alaposan, és a közgyűlésben kivihetés reményében határozni lehetlennek vélt; azonban hogy rendesen munkálkodhassanak, ha többen összejönnek, a felveendő tárgyak sorozatát az illető jegyző által elkészítette. Ez ártatlan, mint nyilván is mondatott, indítványok hatalmas és megátalkodott ellenzésre adtak alkalmat; mellyek voltak az ellenféltől használt okok? mint megjegyezhettem magamnak, ezek: a nyilvánosság majd arra visz, hogy a sok szónoklat miatt arról, mit egy óra 's óránegyed alatt lehetne végezni, óráig fognak vitakozni, de közhasznú ügyekben nem kell fősvénykedni az idővel, és tanácsosabb a dolog hő, minden oldalról megvitatása után, mint remélhetni, jól határozni, mint hamar és talán nem legjobban. A tárgyalás alá veendő iratokat nyilván kimenteni nem lehet, mert így a felelőséget senki sem vállalhatja magára (itt a szép szó: turkáljanak t. i. az irományok közt, is halatszott); de kivonatban vagy másolatban kivenni azokat nem lehetleníti a felelőséget. Alispán úrtól nem kívánhatni, hogy maga az iratokat leírja, 's kivonja, de azt sem, hogy maga költségén irnokot tartson, a jegyzőséget pedig illy új és szokatlan munkával terhelni nem

lehet; de illyesmit az alispántól senki sem kíván, a jegyzőség pedig eddig is szokott minden közgyűlés előtt a felveendőkről kivonatot készíteni, tehát nem kell egyéb, mint hogy ezt egy két nappal előbb tegye, mint most szokta, és aztán biznak a Rk a tiszteletbeliek buzgósága 's hazafiságában, kik e munkát szívesen végzendik; de a munkát szaporítani is lehet, ha a Rk úgy kívánják, mint például történt a főbírákkal, kiknek dolguk a népnevelés körüli eljárás által tetemesen szaporodott, mit azok mégis a közjó tekintetéből örömet tesznek. Jóslák, hogy a választmányi jegyzőkönyv kitételének semmi haszna sem lesz, mert már volt egyszer illy határozat, de bizony a jegyzőkönyvet senki sem forgatta; erre felelet: a multról a jelenre nem lehet következtetni, sajnos, hogy úgy történt, de az új nemzedék, kiről az indítvány eredt, és állhatatosan 's illedelemmel pártoltatott, remélhetni mást enged. Egy bírót azt is említé, hogy ollyak kezdenek a gyűlésen is megjelenni és szónoklani, kiknek már foglalatosságuk nincs; de ez viszont bírót úrra is alkalmazhatónak mondatott, ki a gyűlésekben szorgalmas és buzgó részt venni szokott, hanem ez talán valamint sértő az egyik félnek, ugy a másikkal is. Hatalmasan hangoztaták némelyek a maradjont; de nem maradt, nem is maradhat, a természet ellenállhatlan törvénye levén a működés, változás, a jóra 's rosra haladás, de nem a tespedés, maradás, = halál. Kik ez ártatlan indítványt ellenzik, meg látszottak feledkezni azon igazságról, hogy annál hatályosabb valami határozat vagy törvény, minél többen egyeznek meg annak hozásában, mert ezek annak létesítését sürgetni fogják, valamint azt gyengíteni azok és kijátszani igyekezni, kiknek megegyezésük nélkül 's akarattuk ellen hozatott. Az ellen, hogy a felveendő választmányi tárgyak a nemességnek tudtára adassanak, óvakodva szóltak némelyek, félvén az e dologbani corteskedéstől (hihetőleg az adó dolgában; azonban adja Isten, hogy csalódjam!) és kicsapongásoktól; de mondatott: a győrmegyei nemes békés természetű, és csak ne izgattassék, az kicsapongni nem fog, mint ezt a legutolsó tisztválasztás is tanúsította; 's intésül említették, hogy a nyers tömeg a történetben bizonyításakint azokon szokta közönségesen gyakorolni vad hatalmát, kik azzal előbb visszaéltek. — E gyűlés figyelmeztető lett leginkább két okból, 1.) mert szokatlanul sokáig (egy napot kivéve, mire törvényszék előtti megjelenések voltak határozva, két hélig) tartott; 2.) mert nem megvetendő ifjú elem bocsátkozott a tárgyalásokba, mi ha a közjót szilárdul előmozdítani akaró szándékból történt, csak öröme 's a legjobb reményre adhat okot.

Megyei rövid közlések.

Zólyombul f. h. 10-ről költ tudósítás nyomán előlegesen értesültünk, mikép a tisztelt megye KK. és RR. e hó 7-ikén kezdett közgyűlésükön az országgyűlési munkálatok tárgyalásában eljáró választmányuk javaslatainak értelmében a házi adónak egyharmadát — a katonai veszteségek rovatának kihagyásával — most, tíz év múlva pedig az egészet elvállalni, közértelemmel; nem különben hogy az ősiséget eltörölni, csupán egy szózatellenzéssel, határozák.

Torontálban, kedvesen fogadott értesülés szerint, a múlt hó 30-ikán megkezdett közgyűlésről, melly az országgyűlési utasítások kidolgozásával megbízott választmányi jelentésének fölvetelére volt kitérve, annak tárgyalása elhalasztatott, határozatván, hogy a kir. kegy. meghívó levelek vételével a rend. alispán azonnal gyűlést hirdessen utasítás készítés, nem különben gyűlés utáni követválasztás végett. Bővebben a jövő számban.

Czáfolat

Barsból. Simony feb. 7 1843. AP. Hírlap 216 számban Kosztolányi Péter folytatja dec. 16-án tartott barsi közgyűlésről tudósításait. Polgári kötelességemnek tartom az ő ferde rágalmazó tudósításait megczáfolni, 's a történeteket igazságosan előadni: —

A tanodapénzek megszüntetését K. P. nem helyesli, mert 5 kr. esvén egy szellérre 's 1/4 telkes jobbágyra, e csekélységet adózók terhelhetőségének sem tartja; megfélejtkezik azonban, hogy ezek megszüntetésére a Rket nem a fizetés mennyisége, hanem a Htó tanács törvényszerű helyes okai bírták; mert valamint a tisztviselők fizetésének szaporítása a Htó tanács jóváhagyása nélkül bölesen tilos, méginkább az valamely új adónak kivételése. — Állhatását támogató okoskodásának, — a jobbágyoknak vonatkozó, katoná-élelmzés 's t. e. f. által terhelhetőségéről jelen esetre alkalmazása, összefüggés nélküli, mert ha a felhozott vádak igazak volnának is, azokból csak a következők: hogy az adózó érzékenyebb terhelhetőségét meg kell szüntetni, nem pedig hogy a tanodapénzt, bár kisebb ter-

het, megtartatni. Felhívom K. P. urat: gyalázó vádjait bizonyítsa be; addig pedig pusztá állítása ellenében pusztá tagadás elég lévén, e tárgyról többé nem szólok: de becsületemmel kezeskedhetem: hogy vádjai egy megyére sem alkalmazhatók kevésbbé, mint Barsra. Továbbá mondja: „hogy a lévai főbíró a járásabeli katoná-élelstarban régi's ujjab hiányokat puhatolt ki, 's ugyan ez jelenté, hogy az ujjak már megtérítvék, a régieket pedig valamennyi járásra kivetni, 's ugy póttoltni javasla, 'stb. 'stb. — A dolog megmaradt a réginél.“ — Az itt elferdítve előadott dolog így történt: Cholera idején a lévai járásban, egy élelstar feltéretelt. Az ekkor ellopott széna és zab teszi a régi hiányt; mellyet mint a megye minden adózóit egyaránt sujtó kárt, csak ujjab kivétellel lehet pótolni. — Az ujjab hiány 3 évbeli, 's így eredt: a garami járásbeli adózók bevett szokás szerint természetvények helyett, — mint egyébkint a megye alsóbb részében szoktak megvenni; egy akkori helység jegyzőjének, illetőségük megszerzésére pénzt adtak. Ez a pénzt elköltötte, utóbb azonban tette nem tudatván, különben jeles tehetsége 's ügyessége méltánylatából, tiszteletbeli eskütté neveztetett ki; melly hivatalát most is köz megelegedésre viseli. — Mi hiba történt tehát, hogy miután ezen tisztviselő, ki mint magán-egyen vételt, kinek az élelstarok kezelésibe soha legkisebb befolyása nincs, nem is volt, az adózók tulajdonát az utolsó krajczárig megtérítette, hivatalától, mellyel elkövetett hibája semmi összefüggésben nincs, — el nem mozdított? Ez egész tárgy legnagyobb egyetértéssel intéztetett el, a körülményeket mindenki tudta: annál fogva a tisztviselő elmozdítását, a régiebb hiányoknak járásonkénti felosztását senkisémet vitatta, tehát mind azon szép phrasis, miket K. ur a szivről, adózókról 'stb. össze hord, csak saját agyának szüleményei. De kérem K. urat, magyarázza meg végszavait: „a dolog maradt a réginél“ miután az előadattakból világos, hogy semmi a réginél nem maradt. — Miket a rendőr-szolgabírákról mond, nagy részben merő hamis állítás. Nem igaz, hogy az e tárgybéli többször megújított indítvány mindig megbukott, és csak az építőszéket megelőző napon iratott fel a Htó tanácsnak; mert e tárgy csak kétszer fordult elő: elsőben mindjárt az országgyűlés után, 's ekkor tapasztalásra akarván a Rk. kívánságukat alapítani, elhalasztatott, — másodsor pedig köz megegyezéssel elfogadtatott; a felírás pedig akkor történt, mikor az építőszékről mig senki nem is álmodott. A tisztújítást megelőző napon egyedül a felett folyt a tanácskozás: be kellessék e a jóváhagyást várni, vagy pedig jó reményben a kért szolgabírákat megválasztani? statisztikai adataiból önkint felejté ki talán K. P., miszerint a garami járás, melly két uradalomra oszlik, 's hol sem nemesség, sem közbirtokos nincs, 27,427 népesség mellett, könnyebben ellehet 2 szbíróval, mint a verebélyi járás, hol sok a nemes, és közbirtokos, kicsinyek a határok, és így örökös bíráskodásra van szükség, — 14,238 főnyi népessége mellett, három szbíróval. Megfeleltek továbbá, — midőn állítja, de nem bizonyítja, hogy Barsnak több tisztviselője van, mint a 4 annyi terjedelmű Biharnak, — azt felgondolni, hogy Biharnak számos nagyobb községei rendezett magistrattussal lévén ellátva, ebben, 's a helységek ügyes jegyzőikben a megyei tisztviselők megannyi alkalmas segédek találának, és nem annyira a végrehajtással, mint az aravalló felügyeléssel, vannak elfoglalva; holott itt Barsban, Lévat kivéve, egy rendes magistratus sem lévén, a községek 20—30 fős jegyzői alig tudnak írni, 's magyarul is alig értenek, minden legcsekélyebb foglalatosságot magának a megyei tisztviselőnek kell végezni. Egyébiránt ha állana is minden észrevétel nélkül Biharnak Barssali összehasonlítása, hogy valamit nyomjon, szükséges annak bebizonyítása: miszerint Bihar elégségesen el van látva tisztviselőkkel; quod restat demonstrandum. És ha még más szomszéd megyéket: Nyitrát, Hontot, Turócot 'stb., de még inkább a külföldet hozzuk fel például, nev. a 200 □ mfdü Bihar, a 270 □ mf. szász királyság tisztviselőinek számával összehasonlítjuk: bátran kételkedünk, hogy több tisztviselő Biharban ne talána foglalatosságot. Egyébiránt bizonyosan bele számította K. P. a minden ágon levő tiszteletbelieket is; és ekkor állítását erejéből maga kiforgatja, mert tudva levő dolog, hogy a bíráskodás 's politikával egyedül a szbírák és esküttek vannak elfoglalva: itten pedig csak ezekről lehet szó. — A szaporított szbírák fizetésére fordítottat határozatott kápolnai és felkelési pénztárról K. P. hibás állítása ellenében meg kell jegyezni: hogy amannak használata, alapítója által, a megye minden szükségére kiterjesztetett, is így felelet terhétül nincs már tartanunk. A felkeléspénztár is a megye szabad rendelkezése alá tartozván a benne levő csekély maradékot, a hon fegyveres védelmére e csekély segédelmet, ha a megye a mondott célra fordítá: 'stb. volt — kicsin dolgot nagy szóval — nemzeti bűnök bélye-

gezni. — A mi ugyancsak a szaporított szbiráknak a bírságokból kivett fizetésüket illeti: miután a végzés világos szavai azt tartják, hogy ha a Htó tanács a szbirákat helyben nem hagyja, ezek a bírságból kivett fizetésüket megtéríteni tartoznak: K. P. urnak panaszaival — declamatióra többé nincs oka. A tévutaktól, melyektől K. P. a bírságokból fizetendő tisztviselőket félti, megmentendi őket ismeretes kötelesség-és becsület-érzetük; vajha K. P. urról is hasonlót mondhatnánk, kit szenvedélye már oly sokszor oly sokféle tévutakra vezetett! Okoskodása a tisztviselő szaporítása ellen, a mennyiben jó, nem új, — a mennyiben pedig új, bosszúság szüleménye, kiket függni tanultaknak nevez; azért rettentők K. P. szemében, mert minden rájuk tölt servilitásuk mellett sem hagyják magokat általa büntetlen becsüreltetni. De erről, 's általában önyügyének nevezett, de engemet is érdeklő tárgyról, mellyel tudósítását befejezi, maga idejében, ha a pernek vége lesz, K. P. hiv jellemzésével együtt bővebben fogok nyilatkozni; addig requiescat in pace.

Mind rossz madár az, melly önfélszékét piszkolja. Hogyan kelhet ki K. P., a kért szbirák szükségére ellen? megfoghatlan, miután éppen ő, az építőszéket megelőző napon, azok megválasztásának mulhatlan szükségét sürgette. Szinte oly viszásonnak tetszenek a tisztviselők száma és további szaporítása elleni adatai, miután ő főügyésznek nem választván, vármegyei ajánlás útján vágyott a függeni tanult barsi tiszt karnak 101dik tagjává, mint tisztelbeli nevezeteni. Milly lelkiismerettel vadhóhat a citatumbaiban másokat nepotismussal, kinek ismeretlen, éppen az iskolából hazatért össe, bátyja iránti figyelemből szbiróul választatott? Milly következetlenségbe ejti magát, midőn a tisztviselők fizetésének elrendelését a Htó tanács jóváhagyása nélkül bölcsen tilosnak tartja, és ugyanakkor elégedetlenségét jelenti, hogy a Htó tanács jóvá hagyása nélkül kivett tanodapénz megszüntetett. — De mindezeket mellőzve, lehetetlen, ki K. P. viszonyait a megye első alispánja irányában ismeri, egyszerűsége kárhózatossá boszúállásra rá ne ismerjen. — Hiusult reményei igaztalanná teszik őt Balogh János alispánunk ellenében. Minden hiba, mellyel a megyét vádolja, többé kevésbé az elnök alispánra visszahat, — és éppen ez okból, azon K. P., ki az építőszék után, Balogh megválasztását, és henné helyzett reményeit egekig magasztalta, — mivel minden mértéken túl nem védi, őt a fiscalis actiótúl meg nem mentette, és követté leendő választását alig eszközözlendi, — őt nemcsak társas körökben, de szavainak kigunyolásával a Pesti Hirlapban is, a közvélemény előtt kisebbitni igyekszik. Igaz tehát már most, hogy K. P.-nek még a barátsága is terhes, szívesen cserélék ez esetben K. P.-rel szerepet; és noha midőn helyes panaszommal ellene elégtételért esedeztem, ő, és nem én dicsekedhetem az első alispán pártolásával, irántai valódi tiszteletem jeléül örömmel kijelentem és tiszt meggyőződésem után állítom, hogy Balogh János ur a benne helyezett reményeket, mint alispán nemcsak igazolja, de felül is mulja; ő kötelessége teljesítésében éppen oly fáradhatatlan, mint szigorú, a megye jó hírét nem kevésbé hordja szíven, mint ön javát és becsületét. Számatalan kitűnő tulajdoni közt ritka szóközi tehetősége, elméssége, ismeretes az ország előtt; ezekhez járul elnöki ügyessége, népszerű bánásmódja, és minden elveihez híven ragaszkodása mellett azok iránti engedékenysége, kik vele egy politikai hiten nincsenek. — Illy helyzetben K. I. P. kinek napja az igazság idejével egyszerre nyugodott *) nélkülözhető, és vesztése kevésbé terhes barátokkal könnyen pótolható.

Simonyi Ferencz.

Mi a baj Nagykörösön? de tán másutt is? hallgassuk egy öregnek is szavát.

(Folytatás.)

A mi most azon főalap-okul használt állítást illeti, hogy „a közbirtokos nemesnek érdeke ellenkezik a közönség érdekével, 's azért a közbirtokos nemes a közönség javát a magáénak ellenére nem munkálhatja, 's így előljárást nem viselhet“ erre ugyan elég volna ab esse ad posse mindig bátran használható okoskodás szerint mondani, hogy voltak mindj közbirtokos nemes előljárok, és pedig a közönség javának előmozdítására nagyon jók voltak; tehát lehettek, és lehetnek is; de mivel tudomra ezen argumentumot egy országos híru liberalis fő is már egyszer igen

*) És a hiedelem legbiztosabb szózatával mondjuk, hogy nem csak K. P. ur napja nyugodott le, de nyugodni kezd általában mind azoké, kik az igazságot tüzik ki politikai pályájok jelszavául. — Ez eredményhez mi is munkálkodtunk egy kissé, melly honunkra csak üdvös lehet. 'S legújabbban nyertünk gr. Széchenyi Istvánban oly férfiút, ki, meglehet különböző szempontokból, de ugyan azon egy célból indúl ki velünk. 'S e közös munkát eszközöl bizonyosan azon boldog időt, mellyről majd elmondhatni, hogy a szép csábító szavak ideje lepergett. Szerk.

használt: szükségesnek látom, a mennyire tudom, fölvilágosítani, hogy N.-Körösön miben áll azaz ugynevezett „helybeli közbirtokosság? Nem egyéb ez, mint néhány régi nemes családnak specificie megnevezett belső telkeikre, mellyeket t. i. laktanak és több esetben határbeli külső birtokaikra is különböző de régiebb időkben a városnak még akkor volt külső valóságos földesuraival kötött magános szerződéseiknél fogva (mellyek közül némelyek adománylevéllel is ellátvák) colonialis terhek nélküli bírása 's használása az említett de mondom specificie tudalévo ugynevezett szabad telkek- 's külső földeknek, azonban ezen közbirtokosoknak sem jobbágyaik nincsenek, sem az egész városi közönséget illető, 's ennek részire kizárólag használt minden kir. és földesuri jogok, 's hasznóvételekből semmi egyéb részt különösen mint közbirtokosok nem vesznek azon egyetlenn egyen kívül, hogy a határbeli erdőnek, mellyet az előtt minden-rangu és rendü nemes és nememes lakosok minden megszorítás és proportio nélkül határtalan szabadsággal használván elpusztítottak, a mult század végén felsőbb helyek rendeletei következtében, fentartási czélból történt szabályoztatásánál fogva, a mint évenként vágás alá következik, egy heted részét kapják, de ezt is, a mint az e tárgyban költ k. kir. rendeletben világosan kitéve van, minden, ebből vonható következtetés nélkül. — Már hogy illy meghatározott 's korlátolt jog és birtok, mellyet terjeszteni nem lehet, és melly a közlakossággal is, valamint egy külön pusztabeli birtokrészecske igen compatibilis, az ezel bíró nemes lakosban, ki különben, mint a városi közönségnek is egy bizonyos tagja, azon közönségnek, mint közanyának bár melly jogaihoz 's jaihoz kevesebb igénye, mint nememes lakostársának van és lehet, csupán azért, mivel nemes, semmi esetre nem szoríthatatik; hogy mondom illy birtokosokra a nemes lakosban közönség elleni érdeket szüljön, ezt állítani csak annyi, mintha valaki azt mondaná, hogy egy közanyának több gyermekei közül azon egy vagy kettőnek, kiknek külön apjuk után, vagy más uton a sors más jókat is juttatott, már ezért, de csupán ezért, a közanyai javakkal ellenkező érdekek lévén, ezekhez közük nem lehet. — Bizony szép liberalis okoskodás volna ez, kivált a többi testvérek részéről! de talán a paritate jó volna még azt is megállapítani, hogy a pusztákban bíró nememes lakosoknak is ellenkező érdekük van a közönségével, ugy aztán nem sokára majd csak az ügy barátoknak és zászlóik alatt vitézkedő könnyü katonáknak nem lenne a közönségével ellenkező érdekek. — Azonban csak ugyan nem tagadom, hogy, a mint a czikkben elég hostiliter ábrázoltatik, — a feljebbi években volt néhány ugynevezett compossessor, kik a mint most már magok mondják, csupán a város által fentebb leirt mineműségü jogaikból de nem jól értett kivetkötetés végett történt megpöröltetésök miatt önfentartási ösztönből társaságba állván, magokat csak őtalmaizni kívánták, azonban ez állást elhagyva egyenesen támadólag léptek fel a közönség ellen, 's ellenkező érdeket akartak kivíni magoknak, de a városi tanács, mellynek fele hasonló jogu, sőt amazokkal vérszerinti atyafiakból állott, kikhez még akkor másik fele is teljes bizodalommal viseltetvén, az egész testületben kívánt egyetértés uralkodott, a compossessori nevezet alatt, közönséget megtámadók jogainak fentebb irt mineműségét kimutatni tudván, mervén 's akarván, (három verbum regens) ellenök a közönséget, szerzett jogaiban diadalmasan megőtalmaizta, 's amazok legfelsőbb helyről is magok compatibilis jogaikba visszautasítatván azóta egymásután a városi tanács által colonialis birtokaikra kivette volt földesuri váltáságnál a község pénztárába, mint már azelőtt a többi velök egyet nem értett de hasonló közbirtokosok is a többi nememes lakossal együtt cselekedtek, szépen befizetgettek 's így ezek is megtértek.

De ha ezek akkor hibáztak, vagy talán vétkeztek is a közönség ellen, kérdem: lehet-e, kell-e, szabad-e ezen néhánynak hibáját vagy vétkeit a többi egyet nem értetnek, sőt éppen azoknak is tulajdonítani, 's így azokat méltatlanul gyanúsítani, 's gyűlölet tárgyává tenni, kik a közönséget amazok ellen megőtalmaizták, és folyvást bebizonyították, hogy a közönség javát 's előmenetelét, melly a többi lakosával együtt az ő érdekük is, mint annak kebeléből ki nem zárható tagoké, szoros összefüggésben, nem pedig ellenkezésben van, — hűségesen előmozdítani kívánják. — Valóban a ki munkás, közhivatalokat nem annyira anyagi jutalomért, mellyre nem is szorult, hanem inkább bizonyos természeti hivatásánál fogva viselvén, szorgalma és egyenes lelkűsége által minél több jót eszközölni főgyönyörének tartotta, 's ez által a közbizodalmat, tiszteletet, és szeretetet meg is nyerte; még is ez semmi oknál fogva, mert illyet ellene nem találhatni, hanem csupán azért „hogy nemesember

és birtokos“ a neki önként hosannázott nememes polgártársai előtt gyanussá sőt gyűlölet tárgyává tétetik; az illyen becsületes embernek kétségbe kellene esni az emberi szívnek ennyire lehető megromlottsága miatt, ha némely magasztos példákól kellő vizsgálatást nem meríthetne egyszersem magának! —

De megmutatta a n.-körös nemesség nemcsak régiebb, hanem közelebbi időkben azt is, hogy tulajdon érdeke nélkül sőt ellen is tudott sokat tenni csupán nememes lakos társai kedvökért, mert a közelebbi években a fele részben közbirtokos nemesekből állott városi tanács nememes lakosainak a katonatartás sok tekintetben nyomasztó terhétől megmentésük végett költséges katonai laktanyát építtetett, leginkább olyan közönséges fundusból, mellynek hasznóvétele az egész közönséget 's így ebben a nemességet is illette volna; még is abba szívesen megegyezett, sőt az építtetésben tetteges segítséggel is volt; pedig tudva van, hogy a nemesember még ez ideig legalább az ország törvénye szerint, katonatartásra nem köteleztetett, 's itt nálunk csak ugyan ez zel soha nem is terhelhetett. 1844ben pedig, midőn a katonajonczokul szolgáló fiúknak megyeileg történt öszveiratásuk után ezeknek szülei 's rokonai érzékenyítő aggodalomban valának, ugyan az a fele részben nemes, közbirtokos tagokból állott városi tanács aláírási ivet indít meg, 's annak tagjai különbség nélkül serkentő példával menvén elő, vételkedve követék ezt önként a nemes közbirtokos és nem közbirtokos lakosok, a nememesek közül pedig leginkább csak azok, kiknek fiaik öszszeírva valának. Hát az ügy barátai? ezek közül is némelyek irtak, irtak valamit de — — no csak nem szölok erről többet, mert már is hosszas vagyok. Így olly somma került öszve, hogy az egész városra kivette volt jonczok száma kitel a pénzért önként beállottakból, 's nem lett sorshuzás, sok szív lett kedves vizsgálatást. (Vége köv.)

Hirlapi kalászkok.

Pesti Hirlap. (221 sz.) Vezércikk gyanánt „Lelkesedés, megfontolás“ czím alatt Ij. Bezerédy István közöl egy értekezési előzményt az emancipatorul, mellyről a P. H. 211k számában tön első felszólalást. A czikk bevezető része gyanánt azon kérdés elhatározásába ereszkedik B. ur: mi üdvösebb, a hideg megfontolás e, vagy a meleg? 's ez utóbbinak adván az elsőseget, a természetből köleszönyt hasonlati igazsággal kívánja erősíteni állítását, t. i. hogy a természetben a hideg egyenesen halála az életműves (organicus) tárgyagnak, a meleg pedig éltetője. Mennyire sántikál e hasonlítás, könnyen átlátja, kinek csak legkisebb fogalma van is lévmérorul, vagy ki tapasztalatiilag ismerni akarja azon fokozat-különbséget, melly gyakran a hideg és meleg 's a meleg között uralkodik, 's a ki meg akar emlékezni arról, mikép egyiknek physice is hideg az, mi másinak langyos, meleg, vagy éppen a kiálhatlanságig hő és forró; mert valamint az emberi testnél az edzetség 's természeti rendes állapot, erőconserváltság, vagy puhultság, vérheület, betegségi lázas állapot 'stb. szerint lehet és kell közölni megegrül vagy hidegrül, — ugy a szellemiekben is! Hogy egyébiránt a lelkesedésnek a megfontolással, 's viszont, csatlakoznia kell, ha jól és állandót akarunk, tökéletesen hiszünk és valljuk, 's ez az, mit mi, erők parányisága szerint eszközölni ohajtunk 's eszközölni egyik életföladatul tüztük ki magunknak. — Hogy az értekező ur az emancipatio nemcsak ártalmatlan, de hasznos, sőt elkerülhetlenül szükséges voltát is bebizonyíthassa, mindenekelőtt az emancipatio eszméjét határozza meg 's fejti ki, mondván, hogy „az emancipationak lényegét abban véli megállapodni (?) miszerint ön s a j a t a j a v a, érdeke tökéletesedése 's boldogulása legyen czélul engedve az embernek, ereje 's tehetségei működésében“, ebből kifonva következteti azután mikép „az emancipatiót a közhatalomnak fogalmával, kelleikeivel 's erőteljes hatásával lehet legkevesebbé ellentétbe helyezni, vagy azt hinni, hogy a közhatalmat gyengíti vagy zavarja.“ Már, bocsánatot kérünk, mi sem az előzménnyel sem a következtetéssel nem tudunk megbarátkozni, 's hogy okainkat egyetlen egyben központosítsuk, — azért nem, mert az előzményben nem találjuk föl az erköles és politica tanában egyiránt főparancs szellemét: szeresd f e l e b a r á t o d a t = ember- v. polgártársadat — mint önmagadat. Az ő emancipatio-határozatában benvan az önmaga = ön saját java 'stb. — de ki van feledve a felebarát! Mi egészen más-nemű 's hitünk szerint dicsebb emancipatio fogalmával bírnunk 's ennek valóításán munkálkodunk is, eszközölni akarva, hogy e hazának minden polgára emancipálva legyen az önkény járma, a törvénytelenség békója, a tudatlanság rémjai, a gonoszság hydrája, a nyomor és in-

ség szörnyei, az önzés métele, a felekezethez örvénye, az ábrándosság lidérczei, a góg 's önhittség mámorra, a hirszomj csábjai 'stb. 'stb. közül. Pedig a valódi emancipatio eszméje 's fogalma csak egy lehet, mikép az — Istenségé! — Második cikk gyanánt a szerk. fejtegetése áll a kir. városok országgyűlési viszonyait illetőleg. Az egészben semmi új nem mondatik 's csupán azon véleményét fejezi ki a szerk., mikép az előbbiszámban elmondott okainál (?) fogva valószínű, hogy „ha a jövő országgyűlésre, a kir. városok akkint küldenék 's utasíták követeiket, mikint Fejérvár tenni késznek nyilatkozott, 's ezen dicsőséges polgáriságra támaszkodva, egyenkint teljes tökéletes nyomatéku szavazatot követelének: még a városok ügyét a nemzet közérdekében legmelegebben pártoló megyék is kényszerülve lehetnek rokonszenvéket közjogi fontos nézeteknek alárendelni, 's azt mondani, hogy a jelenlegi jogtalan sőt gúnyos állás megváltoztatása csak törvény által történhetik.“ Ezt ami itt mondatik, 's nézetünk szerint a 93, 94, 160, 161 's különösen a 185 sz. vezércikknek nem minden állításával összehangzólag 's a 88 számban részletesen előterjesztettekkel nem egészen egyező adatok nyomán mondatik, — már az előbbi számban is érinté a szerk.; de nem elég világosan; 's ama „nem súlytalan felelet, melly ott ígérteték, a cikk e szakaszában legalább — nincs előterjesztve, holott épen e felelet által menekülhetett volna t a l a n a szerk. azon önmagának ellenmondástul, mellybe öt idézett szavai, a 185ik sz. vezércikk harmadik hasábján kifejezett állításai után, bonyolítják.

Jelenkor. (12.) Széchenyi gr. folytatja táborozásait, melly a rohanva haladóknak, kik „veni, vidi, vici“ módra szoktak banni többnyire a legfontosabb dolgok körüli eljárásban is, — 's ha nem győzhetnek akkor szépen absztinálják magokat, lelépnek a küzdőmórról, vagy épen láthatatlanság, hozzáférhetlenség föllepárlástja alá rejteneznek, — valóban hoszas, unalmas lehet. — A nemes gróf egyébiránt azon kevesek közé tartozván, kikről Bezerédj István igen élettapasztalati alaposággal mondja „kikben másoknak méltatlan(kodása)sága a cselekvési kedvet, a bátor föllépést, és a szeretet indulatának (?) tettleges kifejezését ha el nem nyomja is (?) legalább (!) nem csökkenti“, azaz — nem csak el nem nyomja sőt nem is csökkenti: tovább halad az ellenfél lefegyverzésében, 's az adó ügyének mindenütt megbuktatáshoz hasonlóképen egyedül nekik tulajdonítván; ezen „életkérdésnek me. bocsáthatlan könnyelműséggel 's alig hihető fölszínességgel kezelték“ hovahamarább bonczkés alá vedőnek igéri, 's kiténtetvén a szerk. nek közelítési furcsa taktikáját, melly e szavakban rejlik: „Nagy isten, mikint lehet egyes véleményeket oly veszélyeseknek tartani, 's oly kicsiny ségek ellen álguyukkal föllépni!“ továbbá is nyilvánítja, hogy miután az, „ki polgártársát könnyelműleg 's mielőtt tényei in forma probante ismeretesek volnának, elítélni 's a hazafitlanság pengérére állítani képes az egész haza előtt, mint reformator, de még csak mint ember is nem fölötte nagy bizalmat érdemel!“ — az illy főnökü pártos szegődni 's velők egy hajóban evezni nem akarást nem épen a gyengefejuség vagy a hazafui kedélyek hidegsége jelül tekintli, sőt épen az illy ügyetlen hajósokban bizókat hiszi gyenge itéletteltségűeknek és lábuaknak, 's ennél fogva többi közt a teendők sorában előzetesnek látja, további bajok elhárítása tekintetéből, hogy a pesti hírlapi párt 's ennek iskolája hovahamarább kivetkeztesék azon állfénnyől 's bitorlott nimbusból, mellynek egészséges alapja nincs 's mellyt csak azért bírt magára öltetni, mert nem volt elég köteletség-éber és nem tartott elegendőleg össze a józanabb rész.

Nemzeti Ujság. (12.) Korunk ügyei rovatában K—u J. a különböző néposztályok kiengesztelése fölött mondja el alapos nézeteit, mik a tapasztalat bizonyítására szerint is abban pontosulnak, hogy a pórság a nemesre azért, mert ez adó-mentes, koránsem haragszik, 's köztük kiengesztelésnek helye nincsen is, továbbá, hogy a fele-adózás idézne elő valószínű surlódást, végre hogy ha a nemesség nem pórságnak, hanem a hazának adózik, vagy is ha adózása által minden osztály egyiránt hasznos eredményben részesül, 's adózása tulajdonképen nemzeti beárulás [investitio] leendő, melly dúsán fog jövedelmezni az egész nemzetnek: akkor, nem hiszszük hogy találkozhassék ember, ki nyilván merjen elene kikélni 's harcolni; de, hogy az adókérdés, amint jelenleg a P. H. által föllállítva volt, 's mikép annak ügye kezeltetett, — majd mindenütt bukik, az nagyon természetes, hogy nemondjam — saját egyéni nézetem szerint — örvendetes. Valóban, ha valami, az adókérdés komoly eszméltre, 's mitül annyira idegen — fontos lva haladásra bírhatná a P. H. szerk.jét, kinek a gya — mint nyilatkozatai bizonyítják — a jobb oldalon

elyzióni képekkel, baloldalon pedig rém-alakokkal tele! A kiengesztelő eszméje, mellynek szükségét 's ezzel együtt a nemző okokat is ránk akarják erőszakolni: mélyen vágó fejtegetésnek szolgálhatna alapul. De hiában, e rovatok hasábjai korlátozva, 's így sokszor csak egy két szóba kell foglalnunk — mit lapokra terjedőleg lehetne 's kellene tárgyalni, hogy az egyoldalság vagy feledkezetttség iátszatos hibájaitu mentesítsük magunkat. —

Hírnök. (12.) Melléklapjában folytatják az egyházi javakról szóló értekezés, alapos olvasottságot 's ítéletet tanúsító külön országviszonybeli összehasonlításokkal átszöve. Befejeztetik a szathmári 12 pontul írott 's igen sok üdvös figyelmeztetést magában foglaló cikket. —

Erdélyi Híradó nem különben Mult és Jelen (11.) az erdélyi országgyűlésnek f. h. 4iként történt bevégeztéről 's az ünnepélyek részleteiről adnak tudósítást. —

Vasárnapi Ujság. (456.) Oláhország és Moldova diogári alkotmányát ismerteti meg.

Magyar Gyermekbarát. (6.) Kupa somogyi vezér történeti ismertetését adja 's bevégzi a mult számban megkezdett. „Csak gyermek még“ című elbeszélést, mellynek tartalma következtében lehetlen kinem mondani roszalásunkat azon nézet fölött, mellynek e cikk adatait is tulajdonítjuk, hogy roszul nevelő szülőknek gyermekek előtti fölmutatása százszor ártalmas mig egyszer üdvös, azért csak kivételesen megengedhető.

Magyar Gazda. (13.) Tartalma: „Juhtenyésztés“ és a „kőspallagi jeles dohány kezelése“ módjainak megismertetése Csizmazia Jánostul.

Nagybritannia.

* A parlament ez évi ülései folyó februar 2d. nyitattak meg. A trónbeszéd kir. biztosság által olvasaték fel: mert a királyné viselős állapotja nem engedi meg, hogy ezen ünnepélyen személyesen jelenjék meg. — A trónbeszéd igen egyszerű; főszerepet játszik benne — a külpolitikát illetőleg — a chinai békekötés, az afghani diadal, és az északamerikai egyesültségekkel, meg Oroszországgal kötött szerződések; a belpolitikát illető szakaszai, nem magasztaltatik benne az ország helyzete annyira, mint történt a francia trónbeszédben; sőt ellenkezőleg, sajnosan érintetik a kincstári jövedelmeknek egyre tapasztalható csökkenése, 's azon zavarok, mellyek a lefolyt év második felében többrendű lázongások által a nyugalmas polgárok élet- és vagyonbátorságát veszélyezteték; e kettő közé, mintegy kiegyenlítő kapcsol gyanánt van szöve a királyné örömeinek kifejezése azon hódolat- 's hűségteljes érzelmei nyilatkozata felett, mellyt ő felsége skótziai utjában alattvalóinál tapasztalt.

Azon olvasóink, kik külföldi tudósításinkat figyelemmel olvasák, könnyen észrevedik a trónbeszéd ezen rövid vázlatából is, hogy annak tartalmában sok, mind bel- mind külpoliticiailag igen nevezetes, tárgy hiányzik. Előttünk legalább illy nevezetességű a belpolitikát illetőleg az, hogy gondoskodási rendszabályok enyhítésére a nyomornak, melly főleg eszközöl a gyárvarosokban és közelükben a néplázongásokat, nem említtetnek; hacsak talán azok között nem leendnek, mellyekről a trónbeszéd utolsó előtti szakaszában emlékezik, 's mellyek szerint javaslatok fognak a parlament elé terjesztetni a törvényhozás javítását, 's különféle belpolitici kérdéseket tárgyzandók? Azonban ez, mint szinte a népnevelés tárgya is, mint csak nem régiben érintők nem érdekel annyira minket, mint a külpolitica; 's e tekintetben hiányzani látjuk az 1841d. decemb. 20d. hajókutatási szerződésre nézve megemlítését annak, hogy Franciaország attól végképen visszalépett! Nem tétetik szó továbbá a spanyolországi, 's jlesen a barcelonai eseményekről, mellyeknél pedig, mint annak idejében tudatuk, az angolok nevezetes szerepet játszottak. E hiány annál fölöbb, minél inkább ki voltak azon események emelve a francia trónbeszédben; 's mennél kevésbbé ügyekeztek a parlamenti tagok azt legott kipótolni. — Az éjszakamerikai egyes. statusokkal 1841d. aug. 8d. Ashburton lord által kötött szerződést, olyformán említi a trónbeszéd, mintha az tökéletesen véget vetett volna azon vitálynak, mellyek a két birodalom közti békét veszélyeztetették volna; pedig mint a congressus első ülései tanúsíták, — a határszéli, 's különösen az Oregon tartományt illető kérdések még korán sincsenek kiegyenlítve. Ezeket Ashburton l. elhalasztá; a congressus azonban az elhalasztással nem levén beelgedve, elhatározá, hogy a vita alatti helyek, minden további teketória nélkül, az éjszakamerikai kormány által elfoglaltassanak. — Hogy az afghani győztes brit sereg vérengzései, mellyekről szinte emlékezzünk (Vil. 1843 5. sz.), elhallgatva a

trónbeszédben, azt mi épen olly természetesnek tartjuk, mint a barcelonaiakét: egyiketsem említhet a cabinet a nélkül, hogy illető vezérei 's tisztviselőinek tettét ne kárhoztassa, vagy helyeselve azokat, magára, emberiség tekintetében, homályt ne háritson. Illyekről hallgatni, legjobb politica, és a toryk igen jó politicusok...

Mi bennünket talán legközelebről érdekel, az az Oroszországgal kötött kereskedési szerződés, melly — hir szerint — a parlament elé fog nem sokára kerülni, 's akkor nem mulasztandjuk el azt olvasóinkkal megismertetni. Annyi igaz, ha azon szerződésnél fogva Oroszország eltökélte megnyitni Nagybritannia előtt sorompóit, 's így eddigi vámrendszerét 's közzgazdálkodási elvét megváltoztatta: Anglia gyárai annak fölötté örvendhetnek. Hírlík szinte, hogy Mac Gregor ügynökösöküde mellett egy Ausztriávali kereskedési szerződés létesülése is közel volna. Ez már aztán legközelebről fogna minket Magyarokat érdekelni. — Ezek szerint tehát az angol gyártók vására végtelen kiterjedést nyerendne: China, Oroszország és Ausztria! 'S mi csak szerencsét kívánhatunk Albionnak e vásárokhöz: mert valóban ideje volt, hogy a gyárvarosok nyomora illyképen enyhítesse. Kíváncsiak vagyunk részinkről a M. Gregor-féle szerződés pontjait láthatni, 's kíváncsiak tudni: mit szól majd ahhoz a hírlapisták, kik annyira ellenzik a németvámrendszerhez járulását hazánk, és sovár szemekkel néznek egy Angliávali szerződés elé; pedig illy szerződéseknel „le plus habile sait toujours se faire la meilleure part“ mond egy francia publicista, azaz jól magyarul, „szemesé a világ, vannak az alamizna“, 's azt talán csak magok sem hiszik ezen jó urak, hogy az angolokon valaha kifoghassanak?

Franciaország.

† Páris, febr. 5d. Rég nem irtam önnök, 's hallgattam még a kamrabeli szónoklatokról is, mert azt hívem, az unalomig fognak azokról önk is értesülhetni az augsb. közöns. újság itteni, gyakran börnei észtilaglató, többnyire azonban igen vizenyös elmézésű levelezői közléseiből. A nagy esemény — Lamartine úrnak az ellenzékhez tett átmenetét értem — nagy benyomást tett a kamrai világban, mit csak úgy méltányolhatnának a magyarok egész valóságában, ha a kamrai komédiákat naponkint úgy látnák, mint mi. A J. des Débats, mellynek szerkesztői a hajókutatási szakasra nézve szinte meghasonlottak egymás közt, 's politiciai tarandoklásnak nevezi Lamartine úr e lépését, mellyt — mellékesen legyen mondva — az ellenzék sajtó épen nem magasztalt olly elragadtatással, mint minőt az illy nyereség mindenképen érdemelne?... Lamartine úr egyébiránt, minden pártnak nyereség, 's elpártolása a doctrinairekre nézve takarékos kis esapás. Nem tagadhatni azonban, hogy L. úrnak még mindig nagy szerepet játszik a költői felmagasztaltság. Ő mindent rosz lábon lát állani Franciaországban, 's azt hiszi, hogy ő leendő Herculesze ezen augiaszi istálonak: mihez csakugyan jó egy adag költői képzelődés kívántatik. De végezzék ezt a politicusok, én inkább egykét újdonsággal szolgálók önnök a francia fővárosi életből. Tegnap bizonyos Autonelli Jánost fogatott be az itteni rendőrség. Ezen parmai születésű olasz, valódi gyermekkinzó, több éveken át télenkint meg szokott jelenni Parisban egy Sereg majom-, egér- 's egyéb illy állatokkal, meg — koldúsgyermekekkel, kik aztán Autonelli állataival naponkint koldúlnak, 's ha este haza térve, a rájok kiszabott bekolodulandó összeget elő nem teremtik, az állatok tulajdonosa által irgalmatlanul megveretnek. Tegnap a kis Ambini Bernát, Autonelli honfia, szerencsétlenségére nem tudá összekoldulni a rá kivetett öszletet, 's midőn este haza térne, ura szörnyűen elbotozá, földhöz üt, lábaival tiprá, 's annyira ment vak kegyetlenségében, hogy kését elővéve, a szegény gyermek arcát 's fejét több helyütt megsebesíti; a kolduscsapatka irtózáttal és remegve nézi a kegyetlenkedőt, mocczanni sem mervén: de a boldogtalan Bernát jajveszékülésére előjöttek a szomszédok, 's kórházba vitették a martyrt, kevés életreménységgel! Lásza ön, illyek történnék Párisban is, a világpolgárisodás gyúpontjában... Minthogy benne vagyok, elmondok önnök egy másik esnyit is, mellyt egy asszony követett el a napokban. Megleste ő az egyik külváros iskolájából kijövő lánykakat 's egyet közülök, kinek legszebb függői valának, magával csalva, elvivé azt a Grande-Villette elszigetelt utcáit egyikébe, 's függőit levevén, kezét lábát zsineggel megkötözé, 's egy fal mellett hagyá. A hazatérő munkások oldák le kötelekeit, 's vezették szüléihez az 5—6 éves leánykát; az asszony szinte fogva van, 's átadott a fenytűzőknek, Vajjon illy hamar kitérűkészik-e önnökül is a büntetéseket?

Spanyolország.

A patriota spanyol lap a francia trónbeszédéről következőleg nyilatkozik: „Köszönetet mondunk a francziák fejedelmének felséges királynéknak iránti jó indulatáért, ám-bár ez alkotmányos királyi székeknek legszilárdabb alap-ját a spanyolok szeretetében 's elszántságában bírja. A Juliusi dynastia fejének barátsága Europa ellenében a II. Izabella homlokát díszítő jogszerű korona állandó diadalának biztosító záloga. De hát nem érdemlett e a spanyol nemzet legalább egy szót, ha már a győzhetlen herceg-kormány csakugyan aristocratiai hallgatással mellőz-tett, azon hercege, ki a trón szilárdítására annyit tett, 's kihez a polgár király rokon szenvvel viseltetik? Vagy a spanyol nép, annak jogai 's szabadsága, közönyös tárgy a tuilerie-i kormány előtt? Mi ezt nem hiszszük, sőt azon véleményben vagyunk, hogy ezen diplomaiati hall-gatás eredetében, institutionok ellen semmi ellenséges ér-zet nem lappang, 'sat.“

Portugallia.

A kormány régóta várt vámfokozati javaslata végre f. h. 16d. Palmella hg. által a britt követnek (Howard de Walden lordnak) átadott. Eddig belőle csak annyit tud-hatni, hogy a benne foglalt változások olly csekélyek, 's olly súlyos föltételekhez kötvék, miszerint elfogadhatás a britt kormány részéről alig remélhető.

Németalföld.

Haaga Jan. 27d. A kormány felvilágosítást adott a második kamarának a belgiummal kötött szerződésről három ülés alatt zárt ajtóknál; holnap ezek szakaszonként fölvetetnek, 's a jövő héten az általános tanácskozások fölöttük megkezdetnek. Megjegyzésre méltó még a Venlő kereskedési és gyári kamarának a maasoni hajózást tár-gyazó szerződési pontok határozata ellen. A mainzi egyes-ség szerint jelenleg e folyón a vám a szállítvány nagysá-gához képest számíttatik; az új szerződés szerint ellenben a hajók nagyságához képest fizetendő. Már pedig tartós szárazság idején alacsony vízállásnál a hajó az év tetemes részében csak felét, gyakran csak egy ötöd részét szállíthatja szokott terhének. A folyamodók ez okból kérik, hogy a hajózási vám a nyers-szállítvány, minő a köszén, méz, tűzifa 's a t. mellyek csekély értékűek, 's a lim-burgi Maason Venlőn felül az üzlet egyedüli tárgyai, a határozott vám negyedrésszére szállíttassék.

Orosz és Lengyelország.

Mennyire fekszik szíven a császárnak a gyors igaz-ságszolgáltatás, a tanácshoz intézett következő december 14kei ukaz bizonyítja: „Mint hogy a sz. pétervári udv. törvényszék harmadik és negyedik osztálya a rájuk né-ző ügyeket a határozott időben be nem végezték, paran-csolom 1) hogy mindkét osztályzat egy törvényszékbe egyesüljön, és sz. pétervári udvari ideiglenes törvény-yellenes tetteik miatt több ízben büntető törvényszék elibe kerülvén, hivataluktól elmozdíttatnak. A főszékvá-ros főhadai kormányzóját bizom meg, hogy az osztály uj-ra alakítása alkalmával az említett tisztviselőket szigorú vizsgálat alá vegye, 's mind azon rendtelenségeikért, mel-lyek következtében az 1841d. apr. 23diki kegyelemadás szerint büntetés alá esnek, a büntető törvényszék vizs-gálata alá adassanak, 3) A sz. pétervári polgári kor-mányzó az ideiglenes udvari törvényszék új bírák és titok-nok választásáról akként intézkedik, hogy azok főleg törvényszékeknek már szolgált egyedekből választassanak. 4) Az említett osztályoknál eddig eldöntetlenül maradt ügyek teljes befejezésére, az ujonan alkotandó ideigle-nes udvari törvényszéknek három évig tartó határidő sza-batik, mellynek eltelté után az megszüntetik.

Vegyes közlések.

— A német kereskedőket legujabban gyakran 's hathatósan figyelmeztetik a spanyol-portugal félsziget 's gyarmataira. Annak megmutatására, milly jó vásár nyíl-nék ott, felszámítják a három fő kikötő: Cadix, Malaga, 's Barcelona élénkségét, mellyek mindegyikében évenként mintegy 1000—1500 hajó fordul meg. Megemlítik to-vábbá Cartagena gyors fölleledését, melly mintegy két év óta ujja születvén már igen élénk részt vesz a kereske-désben úgy hogy már 1840ben 607 hajó látogató meg kikötőjét, 3,765,000 franknyi áruértékkel. — Minde-zeknél figyelmeznünk kell, hogy ezen észrevételek nem csupán Németországnak hanem közvetve nekünk is szólnak: mert ha már Északamerikával 's Braziliával akar-nánk kereskedési összeköttetést eszközölni, vagy illyes miről legalább álmodozunk, természetesen az utunkba eső spanyol partokat sem mellőzhetnők. Fő dolog volna u-gyan, hogy ne csupán más hajók érkezését várjuk hoz-zánk itthoni kényelemben, hanem magunk is kiinduljunk

saját hajóinkkal a messze tenger veszélyivel megküzdeni; ám ez még igen is pium desiderium.

— Nem rég a louvrei galeriában a philadelphiai William Norris által feltalált mozgonykocsival tőnek ki-sérletet. Sajátszerű. 270 lábnyi vaspályát rakának a ten-gerészeti galeria hoszában, minden lehető kanyarulat-'s tér-akadályokkal. A király, egész családjával, a mi-niszterek, 's több műértők valának jelen. A kis locomo-tív egy nyolczkerekes kocsit vont, mellyen tíz személy ült, 's hihetlen gyorsasággal 's legkisebb baj nélkül futá meg több ízben pályáját. Fő érdeme e gépelynek abban áll, hogy az út minden akadályin győzelmeskedik.

— Francia és Spanyolország egymás elleni inge-rültségök szelidülni kezd a barcelonai események tár-gyában; némelylek állítás szerint a madridi cabinet ebbeli nézetei egészen más fordulatot vőnek.

— Január 12ke körül Nápoly partjain 's tenger-én is iszonyú szélvész dühöngött, melly a palermai fénytornyot is elrombolá.

— A Jan. 11ke óta több napokig dühöngött szél-vész roppant számu áldozatokat súlyosított tenger fené-kére. A francia partokon a Conqueror indiajáró nagy ha-jó törést szenvedett, 's még egyéb, mintegy 70re menő kisebb nagyobb naszály szerencsétlenségéről érkeztek hírek. A földközi tengerre is kiterjeszkedett az orkán dühe. Az angol partokon pedig szinte a legiszonyúbb pusztításokat 's rombolásokat vitte véghez. A tengernek ezen vidéken eddigelé már mintegy 35 a világ különbféle tá-jairól érkezett hajó balesete jött tudomásra, mellyek ré-szint egészen elvesztek, részint romok alakjában hajlattak a partokra. A rajtok volt emberek közül csak igen ke-vesen menekültek. Angliában az ország belsőjeig hatván a rémitő szélvész, igen nagy pusztításokat tön, — a parkokban a legerősebb fákat is kiforgatá gyökerestül.

— Franciaországban az eddigi fenállott 18 néma-szerzetesi zárdához legujabban a tizenkilenczedik is csa-toltatott Rocquevaire városban; alapítói Cordes és Mar-naves lelkészei, kik 100,000 franknál többre menő ér-tékű földeket vásároltak e célra.

— A bajor király a spessarti községek inségének fölsegállítására gyámpénztárt alapított, mellyhez ő saját magán szekrényéből 50,000 frttal járult.

Szerkesztő: Szenvey József.

Hivatalos Jelentések.

4172. Nógrád vármegye törvényszéke jelentése kö-vetkeztében kihirdetés végett megiratik: hogy rétsági lel-kész Z o l n a y I m r e hitelezőinek csöduletére f.é. majus 15ő napja határidőül tüzetett ki, 's ideigleni tömeggond-noknak Lukácsi Imre, perügyelőnek pedig Ribjanszky Jó-zsef nevezetett. Költ boldogasszonyhó 31én 1843.

4173. Pest városa tanácsa jelentése következtében, miután Tolnay János táblai ügyvéd fizetésbeli tehe-telenségét bejelentette, ellene csödpör határozatott, 's az illető hitelezők megjelenésére f.é. majus 1je határnapul kitzetvén, tömeggondnokká Schiller Károly, perügyelőül pedig Széher Mihály hitessügyvédek nevezettek. Költ bol-dogasszonyhó 31én 1843.

4177. Pest vármegyének törvényszéke gr. D e s e w f f y Á g o s t o n n é báró Bánffy Johanna tömege ellen csöd-pert határozván, és megjelenési határidőül f.é. a p r i l 20át tüzvén ki, egyszersmind ideigleni tömeggondnoknak Ritter István ügyészt, perügyelővé pedig Nagy Gusztávot nevezte. Miről keblszerte hirdetés végett tudósítatik. Költ boldogasszonyhó 31én 1843.

4181. Nógrád vármegye törvényszékének felírása szer-int, F e r t á l y A n d r á s adózó hitelezői csöduletének ha-tárnapja 1843ik évi majus 1re tüzetvén ki, zárgond-nokká Fábry József táblabíró, perügyelőül pedig Jeszenszky Sámuel nevezetett. Költ boldogasszonyhó 31én 1843.

2406. Pest városának tanácsa legközelebb jelentvén, hogy helybeli nagykereskedő G r a n i c h s t a e d t e n L e o p o l d ellen csöduletit per rendeltetvén, a hitelezők meg-jelenésére f.é. a p r i l 15d. napja tüzetvén ki határ-időül, 's perügyelőül Pfeffer János hitessügyvéd nevezte-tett. Költ boldogasszonyhó 17én 1843.

4176. Zemplin vármegye törvényszéke jelentése kö-vetkeztében kihirdetés végett megiratik: hogy Tóth-Volova, Grosócz, Busztó és Ladiskócz helységek haszonbérloje B r e i e r L e o p o l d hitelezőinek csöduletére 1843ik évi

april 19ik napja tüzetett ki határidőül, 's tömeggond-nokká Kulín Péter táblabíró, perügyelővé pedig Kossuth József hitessügyvéd nevezetett. Költ boldogasszonyhó 31. 1843.

Kötelezvény semmisítési hirdetmény.
(35) 4942. Kassa városa tanácsa, Rusbart György városi hajdú folyamodására, a folyamodó által 1833. évi majus 1én 453 fr. 19 1/2 kr. v. zedulában az ottani árva-pénztár részére kiadott, 's kifizetése után eltévedt köte-lezvénynek megsemmisítendését országszerite kihirdetteti kérvén; az közhírré tétetik. Költ bójtelőhó 7. 1843. 1—3
(36) 4961. Esztergom városa tanácsa H o d e r m a n n G y ö r g y és I v á n c s i c s M a g d o l n a hitesekeket cselek-zőleg, szenvedőleg pedig Meszes János és nejét született Vladár Erzsébetet illető, 1823 évi november 17én 1000 vfr. ról kiadott 's 1826. évi 988. sz. a. betáblázott kötelez-vényt, miután az érintett töke a királyi ügyek igazgató-sága által a pörben bebizonyult uszcráskodás vétké miatt lefoglaltatott, 's bírói foglalás után az előmatott nyug-tatók szerint lefiztetett, a kérdéses kötelezvény azonban az említett adósokhoz eddig sem került vissza. orszá-g-szerite megsemmisítetnek kihirdetni kérvén, az közhírré tétetik. Költ bójtelőhó 7én 1843. 1—3

(37) 5420. Tolna vármegye Jobaházy D ö r y K á r o l y mint néhai Döry György javai zárgondnokának folyamodása következtében bizonyos most mondott Döry György által 1836. évi junius Sikan 2500 p.fr. ról Könyg József részére kiadott, ezáltal Máhr Antalra, 's később Müller Józsefre átruházott; 1839. esztendőben szeptember 2án az említett vármegye előtt betáblázott, az 1840. november 21én kifiz-zetett, de időközben valamikép eltévedett kötelezvény-nek egy év 's egy nap lefolyta után történeendő kitábláz-tatását elhatározván; a kérdésben forgó kötelezvénynek további érvénytelensége 's megsemmisítése országszerite kihirdettetik. Költ bójtelőhó 7én 1843. 1—3

Csödük.

4963. Veszprém vármegye polgári törvényszéke Neumann Sámuel pápai zsidó hitelezőinek csödule-tére f.é. martius 20-dik napját tüzvén ki határidőül, tömeggondnokká Tóth Lajos uradalmi ügyviselőt, perü-gyelővé pedig Mikovényi Ignác hitessügyvédet nevezte ki. Költ bójtelőhó 7én 1843.

4964. Pest városa tanácsa jelentése szerint, S t o c k i n g e r J ó z s e f és K a t a l i n hitestársak ellen csö-dulet határozatván, az illető hitelezők megjelenésére f.é. m a r t i u s 27ke tüzetett ki határnapul, perügyelővé Szé-her Mihály hitessügyvéd nevezetvén. Költ bójtelőhó 7. 1843.

4965. A Jász 's Kunkerületeknek felírása 'szerint. Jász-fényszaru lakos B e d e k o v i c s V e n c z e l hitele-zői csöduletének határnapja f.é. majus 2ra tüzetvén ki, 's perügyelőül ifjabb Bathó Ignác tisztelbeli alügyész, tömeggondnokká pedig Bójt Miklós esküdt nevezetett. Költ bójtelőhó 7én 1843.

4966. Pest vármegye törvényszéke Puky Simon tömege ellen csödulet határozván, az illető hitelezők meg-jelenésére f.é. a p r i l 15d. napját tüzte ki határidőül, 's ideigleni tömeggondnoknak Gál János táblabíró, perü-gyelőnek pedig Szabó Albert ügyészt nevezte. Költ bój-telőhó 7én 1843.

566. A szomolnoki királyi fölsőmagyarországi bánya-kerület törvényszéke által. D v o r e s á k J a n k a S z e p e s vármegyében kebeleztet Szomolnok mezővárosában vég-rendelet nélkül meghalálozott árva ismeretlen örökösei 's hitelezőinek 's mindazoknak, kiknek a hátramaradt vagyo-non követeléseik vagynak f.é. majus 2ra kitzűött meg-jelenési határnap kihirdetés végett olly hozzáadással ada-tik tudtul: hogy annak sikernélküli elmúltával, az érin-tett hagyomány a törvény értelmében léssen elintézendő. Költ boldogasszonyhó 3án 1843.

Második népszerű kiadásban megjelent 's minden hiteles könyvárusnál kapható:

Dajkakönyv.

Irta Kunoss Endre. 1843. Ára, nagyobb mennyiségben az irónál megrendelve példá-nyonként 10 e.kr.; könyvkereskedésekben 12 kr. A borítékjára díszesen metszett kép azon jelenetet ábrázolja, midőn az idévezítő a kis-deketek magához bocsáttatni parancsolá. 3—3

(31) Megjelent 's megszerezhető Pesten, Debreczenben 's Kolosvárt minden hiteles könyvárus uraknál:

Másik szó a maga helyén.

Észrevételkép az Óramutatóra Péter Alberttől Közzé teszi Török Pál.—(Ára 24 e.kr.) 3—3

Hirdetés.

(39) A váradi k. kamarai uradalom ré-széről f.é. Martius 30án tartandó nyilvá-nyos árverés útján. v. Várallya városában

túl a Peczen gyakorolható szabad kores-máltatás joga a f. esztendei november 15ő napjától kezdve 3 folyó évre fog a többet ígérőnek felsőbb jóváhagyás mellett haszon-bérbe adni: mihez képest a bérleni szán-dékozók v. Velenczén a mondott napon dél-előtti órákban az igazgató kir. kamarai ügyvédi hivatal íróteremében tartandó ár-verésre 60 pengő forintot, bánatpénzt, hoz-zandván magokkal, meghivatának, a hol is az árverési föltéteményeket jó előre min-

denkor megtudhatni. V. Veleczén Jan. 5én 1843. A váradi kir. kam. tisztség által. 2—3

(31) Wagner J. műárosnál (Pesten szervita téren) legujabban megjelent: **Hattyúdál „Hunyadi László“** című operából. Zongorára szerzé Erkel F e r e n c z, nemzeti színház karmestere 36 kr. **Marieite-Polka** zong. szerzé K i r c h J á n o s 12 — **Honderú magyar**, zong. szerzé T h e r n K á r o l y 30 —